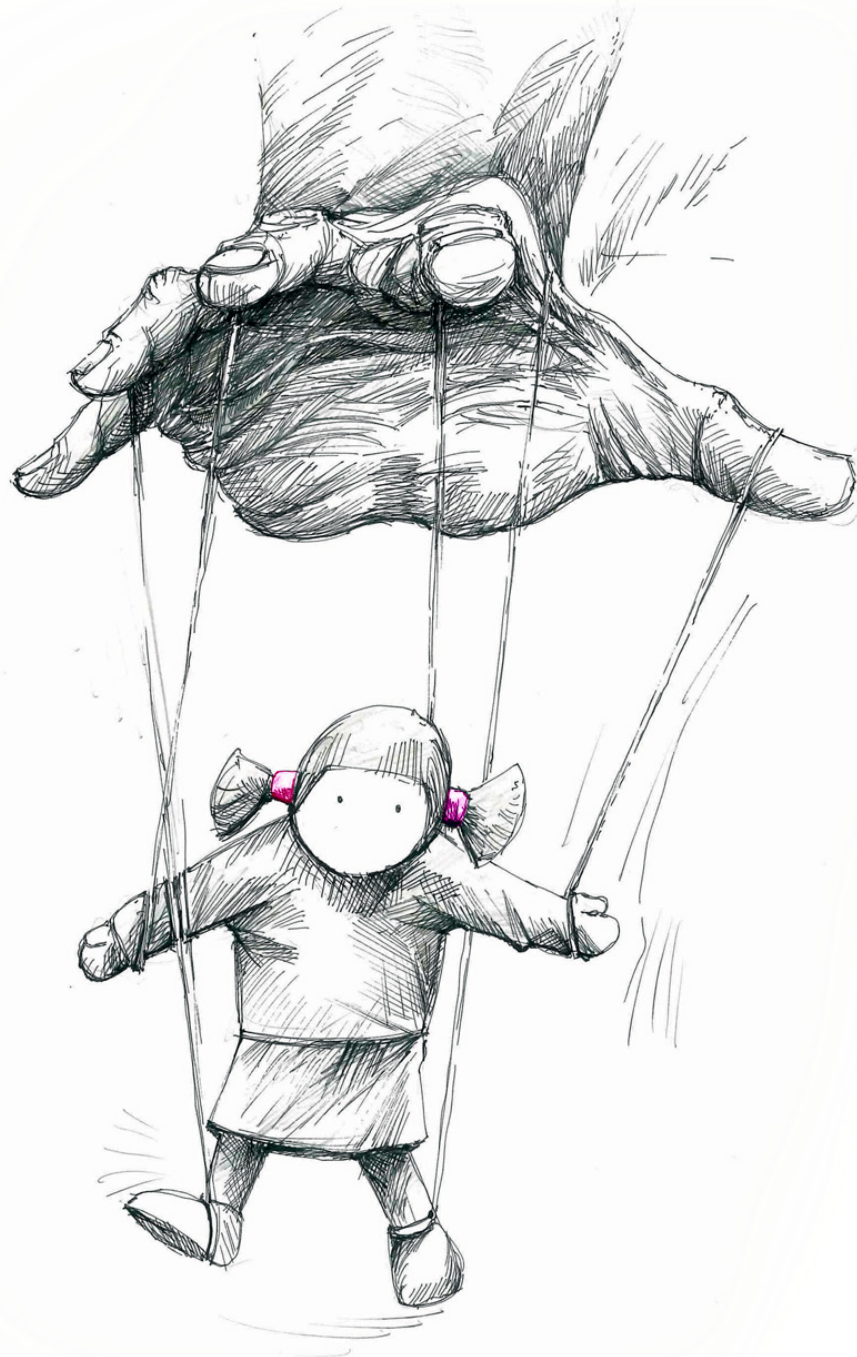

NASK ...
dyżurnet pl

RAPORT 2019

Wydawca NASK

ul. Kolska 12

01-045 Warszawa

email: info@nask.pl

info@dyzurnet.pl

issn 2084-7785

tekst: Zespół Dyżurnet.pl

opracowanie graficzne

i ilustracje: Maciej Krzywicki

 dyzurnet.pl

INHOPE

saferinternet.pl

 Współfinansowane przez Unię Europejską
Instrument „Łącząc Europę”

Raport 2019/ dyzurnet.pl

Działamy na rzecz tworzenia bezpiecznego internetu

Reagujemy na nielegalne i szkodliwe treści
w internecie

Popularyzujemy bezpieczne korzystanie z internetu

12 517 - ogólna liczba wszystkich incydentów kategorii przeanalizowanych przez Dyżurnet.pl,

2 295 - incydenty dotyczące treści pornograficznych z udziałem dzieci (CSAM)

Z czego **12 626** plików foto/video zawierających CSAM

Z czego **6 794** plików foto/video rozpoznanych po raz pierwszy przez Dyżurnet.pl

Szanowni Państwo,

W tym roku będziemy obchodzić **#15 lat** istnienia zespołu Dyżurnet.pl. Założenie Zespołu w NASK było inicjatywą, którą od początku traktowaliśmy jako naszą misję i konieczność, aby przeciwdziałać produkcji i rozpowszechnianiu w internecie materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci. Przez te kilkanaście lat od powstania Dyżurnet.pl zmieniły się potrzeby użytkowników, sposoby korzystania z sieci oraz dynamicznie wzrosły możliwości i zastosowania internetu. Jednak przeciwdziałanie zagrożeniom on-line pozostaje dalej naszym wspólnym wyzwaniem.

Nie zmieniło się także zaangażowanie Państwa, naszych interesariuszy, którzy umożliwiają nam podejmowanie skutecznej reakcji wobec treści nielegalnych i szkodliwych – za co serdecznie dziękujemy.

Skuteczna reakcja jest możliwa dzięki poznaniu zjawisk, dlatego też w naszym rocznym raporcie podejmujemy między innymi analizę obserwowanego przez nas trendu do upubliczniania treści, które zostały wytworzone przez same dzieci (*ang. self generated content*).

Wspólnie z Państwem chcielibyśmy znaleźć odpowiedzi na pytania - dlaczego dzieci to robią? Jakie są krótko i długoterminowe konsekwencje tego zjawiska? Czy można ten trend zatrzymać, czy można wyeliminować zjawisko? **Podobnie jak w roku ubiegłym, w następnych miesiącach** skupimy się wokół przygotowywania narzędzi technologicznych, które m.in. ułatwią wymianę informacji pomiędzy nami a użytkownikami oraz nami i biegłymi sądownymi.

Mamy nadzieję, że treści, które prezentujemy w naszej publikacji, będą dla Państwa inspiracją przy tworzeniu nowych inicjatyw, i rozwiązań kształtujących bezpieczeństwo w internecie.

Zapraszamy do współpracy!

Z poważaniem
Krzysztof Silicki
Dyrektor NASK ds. Cyberbezpieczeństwa i Innowacji

Spis treści

O nas	5
Obsługa zgłoszeń.....	7
Statystyki Dyżurnet.pl za rok 2019.....	10
Baza ICCAM.....	26
Trendy i zjawiska	27
Dzieci jako twórcy pornografii - zjawisko <i>self generated content</i>	27
CSAM usunięty w ciągu 48 godzin z polskiego forum.....	30
Metody ukrywania treści CSAM na różnych serwisach.....	32
Niebezpieczne napisy na koszulkach dla dzieci.....	34
Szkodliwe treści zamieszczane na znanych serwisach	35
Sposoby ochrony przed znieważeniem i zniesławieniem w internecie.....	37
Rola moderatorów w przeciwdziałaniu hejtu.....	39
Działalność edukacyjno-popularyzatorska	41
Publikacje przygotowane przez Dyżurnet.pl.....	41
Wydarzenia.....	43
Narzędzia wspierające walkę z CSAM.....	44
Rozwiązania technologiczne.....	46

O nas

Dyżurnet.pl powstał w ramach Państwowego Instytutu Badawczego NASK i od 14 lat aktywnie działa na rzecz tworzenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w internecie. Jest to jedyny zespół reagujący na treści szkodliwe i nielegalne w internecie funkcjonujący na podstawie ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r.). Od samego początku działalności realizuje strategię Komisji Europejskiej i współtworzy Polskie Centrum Projektu Safer Internet.

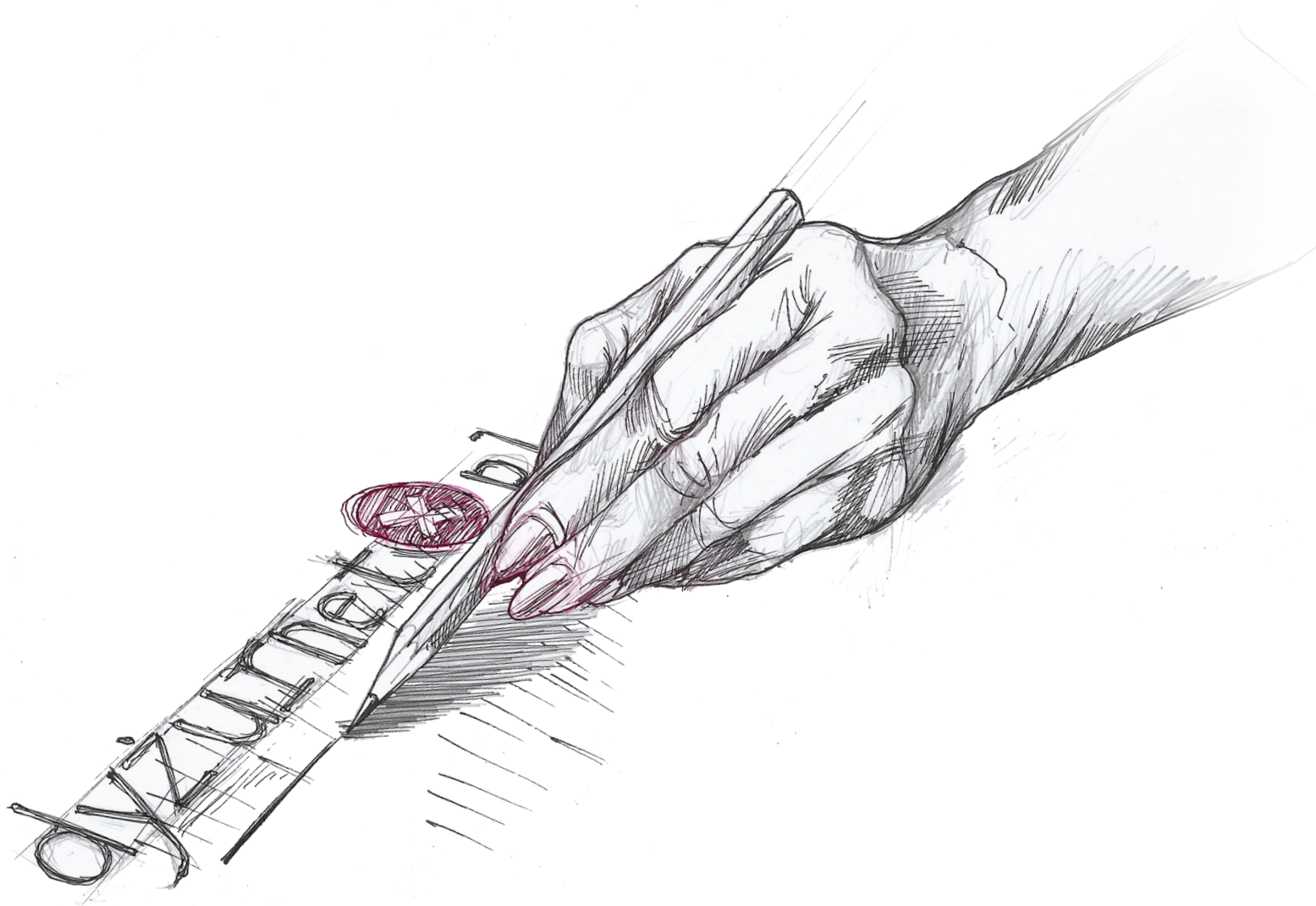
Dla efektywnego działania zespołu Dyżurnet.pl niezbędna jest aktywna współpraca nie tylko z użytkownikami internetu, ale także kooperacja na szczeblu krajowym i międzynarodowym z dostawcami usług internetowych oraz z organami ścigania. Dzięki członkostwu w stowarzyszeniu INHOPE zrzeszającym zespoły reagujące z całego świata zgłoszenia o nielegalnych treściach przedstawiających seksualne wykorzystanie dzieci są niezwłocznie przekazywane do odpowiednich i zaufanych podmiotów. Taka procedura pozwala na szybkie ograniczenie dalszego rozpowszechniania nielegalnych materiałów w internecie, a co bardzo ważne, prowadzi do identyfikacji i pociągnięcia do odpowiedzialności sprawcy i uratowania ofiary.

Ze względu na swoje wieloletnie doświadczenie i ciągle rozwijane kompetencje oraz świadomość zagrożeń sieciowych dotyczących najmłodszych zespół Dyżurnet.pl aktywnie działa na rzecz edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu. Jest również niezależnym konsultantem w tym zakresie dla instytucji i organizacji działających na rzecz dzieci i młodzieży.

Od początku swojej działalności Dyżurnet.pl realizuje strategię Komisji Europejskiej **Better Internet for Children** współtworząc **Polskie Centrum Programu Safer Internet** (PCPSI). www.saferinternet.pl

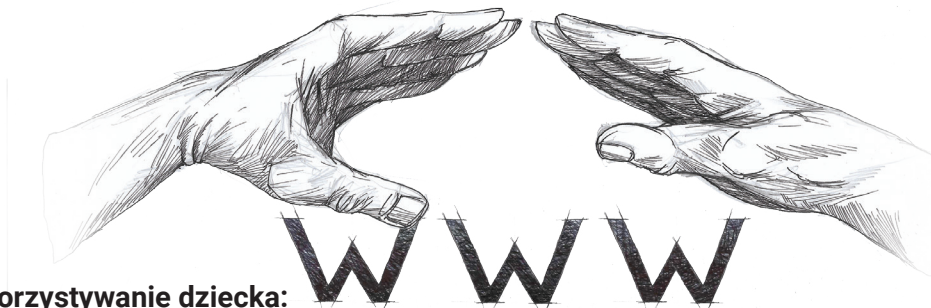
Strategia wdrożona w większości krajów europejskich ma na celu promowanie bezpiecznego korzystania z internetu i nowych technologii oraz wsparcie reagowania w przypadku zagrożeń sieciowych dotyczących najmłodszych. Bezpośrednim celem działań programu Saferinternet.pl jest zwiększenie poziomu świadomości społecznej na temat zagrożeń poprzez działania informacyjne i edukacyjne przeznaczone dla dzieci i młodzieży, a także skierowane do specjalistów m.in. nauczycieli, policjantów jak również rodziców i opiekunów.

W Polsce strategia finansowana w ramach **Connecting Europe Facility** jest realizowana przez NASK (który jest koordynatorem PCPSI) oraz Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. www.fdds.pl

Obsługa zgłoszeń

Kategorie objęte procedurą reagowania:

- **Materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dziecka:**
art. 202 §3, 4, 4a, 4b k.k. - polskie prawo zabrania rozpowszechniania, prezentowania, przechowywania, uzyskiwania dostępu lub posiadania treści pornograficznych z udziałem małoletniego;
- **Materiały przedstawiające twardą pornografię:**
art. 202 §3 k.k. - polskie prawo zabrania rozpowszechniania i publicznego prezentowania pornografii związanej z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem;
- **Treści propagujące rasizm i ksenofobię:**
art. 256 k.k. - polskie prawo zabrania propagowania faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa oraz nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych lub ze względu na bezwyznaniowość;
- **Inne nielegalne treści:**
Treści niedotyczące żadnej z powyższych kategorii, ale skierowane przeciwko bezpieczeństwu dzieci np. propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim (art. 200b k.k.), uwodzenie dziecka poniżej 15. r.ż. przez internet, tzw. grooming (art. 200a k.k.).

Zdecydowana większość zgłoszeń przekazywanych przez użytkowników internetu do zespołu Dyżurnet.pl dotyczy treści **potencjalnie przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka.**

W zależności od klasyfikacji zgłoszenia oraz lokalizacji serwera, na którym przechowywane są zgłoszone treści Zespół zgodnie z procedurą podejmuje następujące działania:

- jeżeli materiał przedstawiający seksualne wykorzystywanie dziecka znajduje się na serwerze zlokalizowanym w Polsce → informacja jest przekazywana do Komendy Głównej Policji oraz do Interpolu;
- jeżeli materiał przedstawiający seksualne wykorzystywanie dziecka znajduje się na serwerze w kraju objętym działaniem Stowarzyszenia INHOPE → informacja przekazywana jest do zespołu reagującego właściwego dla kraju lokalizacji serwera oraz do Interpolu;
- jeżeli materiał przedstawiający seksualne wykorzystywanie dziecka znajduje się na serwerze poza zasięgiem INHOPE → informacja przekazywana jest do Komendy Głównej Policji oraz do Interpolu.

Zespół Dyżurnet.pl podejmuje również działania wobec innych nielegalnych i szkodliwych treści internetowych, między innymi zawierających tzw. „twardą pornografię” oraz treści rasistowskich.

W pierwszej kolejności materiał analizowany jest pod kątem jego legalności i jeżeli narusza polskie prawo oraz znajduje się na polskim serwerze, informacja przekazywana jest do Komendy Głównej Policji. W przypadku gdy materiał jest legalny, ale mimo to narusza regulamin danego serwisu i został przez zespół Dyżurnet.pl uznany za szkodliwy, specjaliści kontaktują się z administratorami lub moderatorami serwisu z prośbą o zablokowanie treści lub założenie odpowiedniego ostrzeżenia.

Dyżurnet.pl przyjmuje zgłoszenia poprzez:

- formularz znajdujący się na stronie internetowej www.dyzurnet.pl
- adres mailowy dyzurnet@dyzurnet.pl
- automatyczną infolinię 801 615 005.

Ze względu na potencjalną szkodliwość nielegalnych treści zespół Dyżurnet.pl odradza samodzielne wyszukiwanie ich w internecie.

Skuteczna i szybka reakcja wobec materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci jest możliwa dzięki działaniom podejmowanym przez krajowe organy ścigania oraz członków Stowarzyszenia INHOPE. Sieć zaufanych zespołów reagujących co roku przyjmuje nowych członków, rozszerzając tym samym zasięg swojego wpływu. Celem Stowarzyszenia jest eliminacja materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci oraz wsparcie krajowych procedur na rzecz jak najszybszego usuwania nielegalnych materiałów.

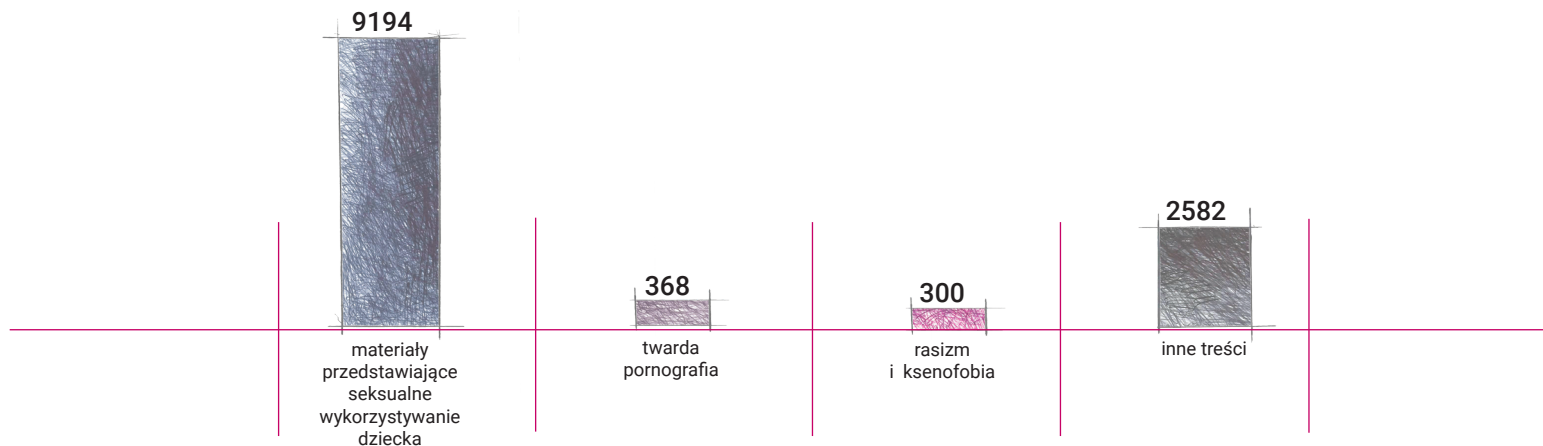
Szczególnie ważne jest to w krajach rozwijających się i budujących społeczeństwo informacyjne oraz tworzących przepisy prawne, które regulują również internet. Działalność Stowarzyszenia jest wspierana przez Interpol, Europol, Virtual Task Force, European Financial Coalition, INSAFE, ECPAT oraz globalne firmy sektora informatycznego. Stowarzyszenie jest współfinansowane przez Komisję Europejską.

www.inhope.org

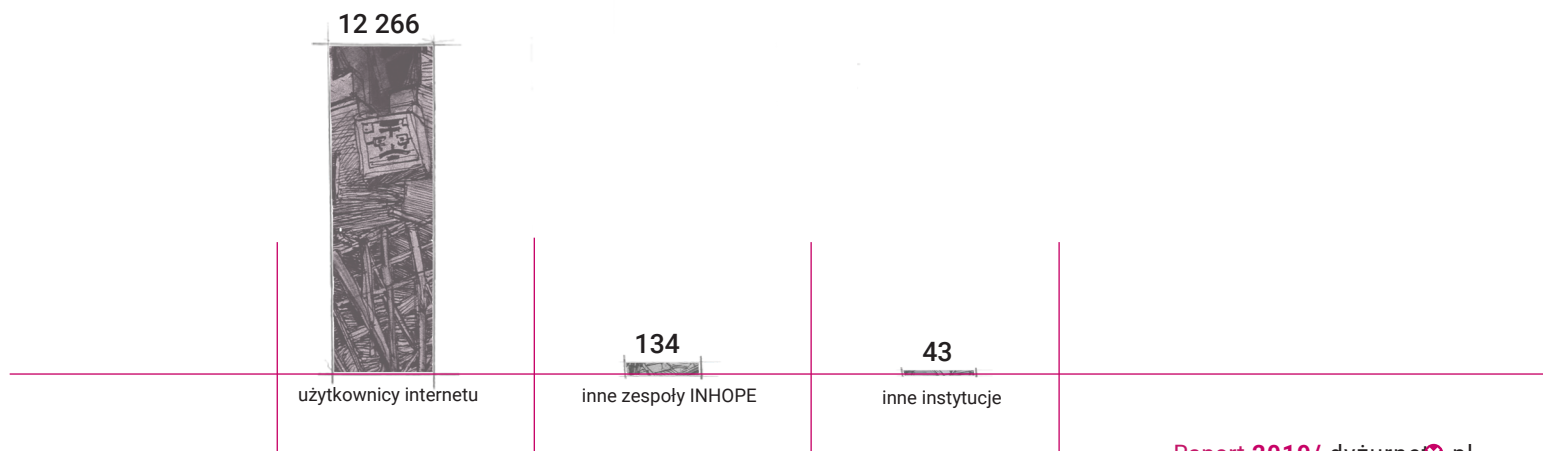
Statystyki Dyżurnet.pl za rok 2019

Zgłoszenia otrzymane przez zespół Dyżurnet.pl

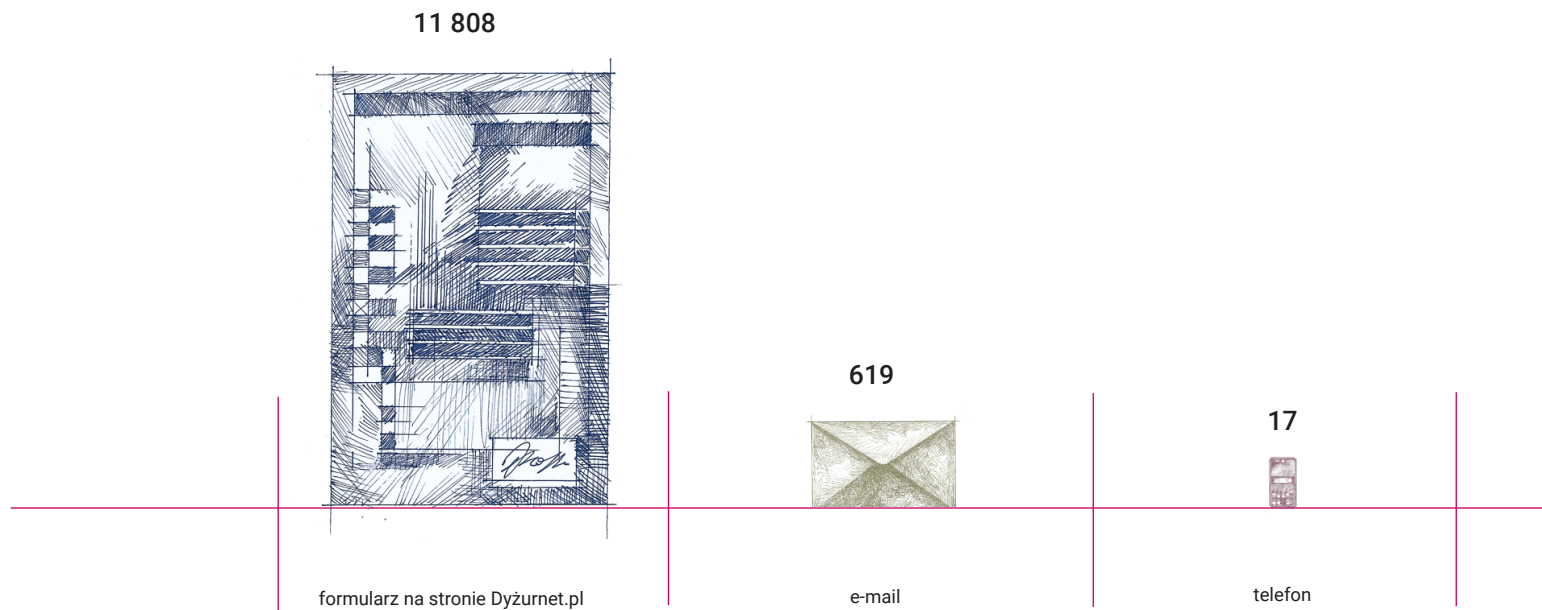
1. Liczba zgłoszeń otrzymanych przez Dyżurnet.pl - rodzaj potencjalnie nielegalnych treści

2. Liczba zgłoszeń otrzymanych przez Dyżurnet.pl - rodzaj zgłaszającego

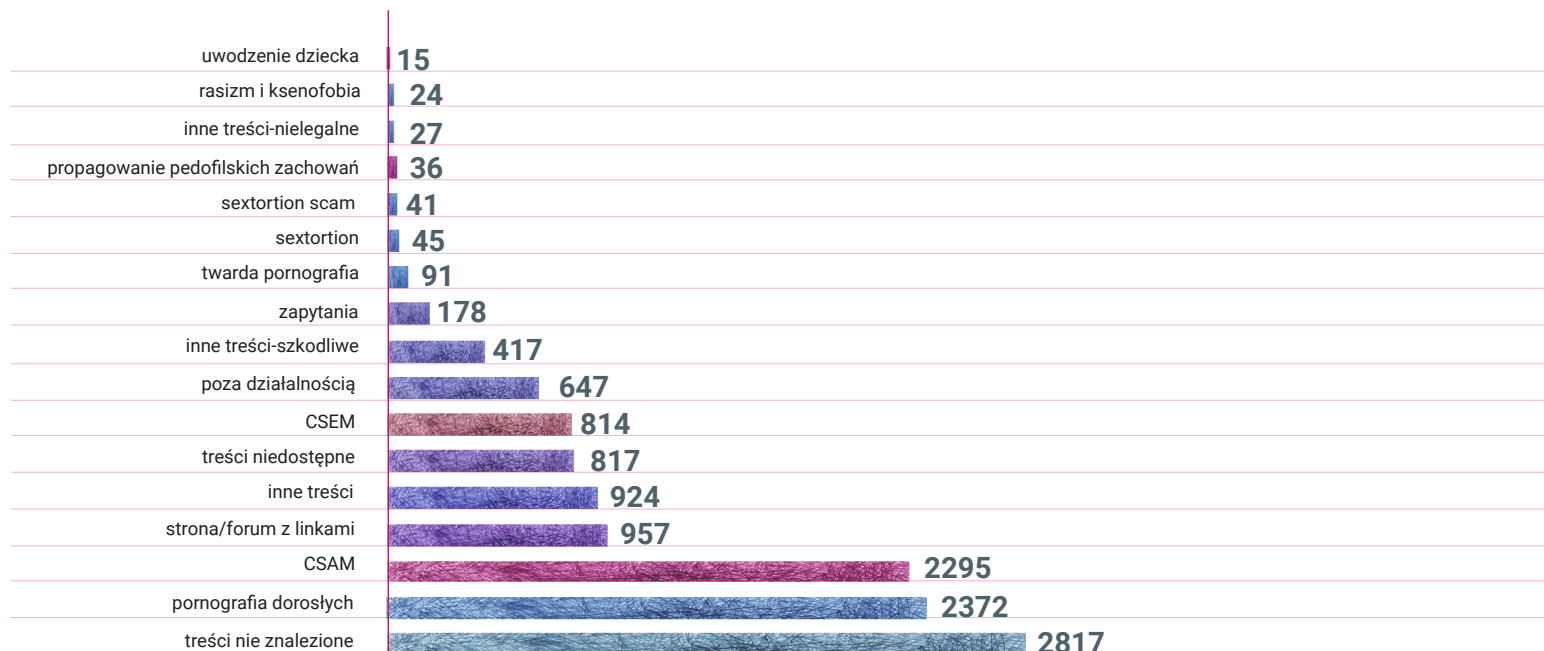

3. Liczba zgłoszeń otrzymanych przez Dyżurnet.pl - źródło zawiadomienia

Analizowane incydenty i działania podjęte przez zespół Dyżurnet.pl

4. Liczba incydentów przeanalizowanych przez zespół Dyżurnet.pl – klasyfikacja

CSAM (*child sexual abuse materials*) – treści przedstawiające seksualne wykorzystywanie dziecka. Zgodnie z polskim prawem materiały nielegalne jako treści pornograficzne z udziałem małoletniego. (art.202 § 3, 4, 4a, 4b k.k.)

CSEM (*child sexual exploitation materials*) – treści prezentujące dziecko w kontekście seksualnym, nie kwalifikujące się jako CSAM. Obejmuje tzw. „pozowanie” oraz zdjęcia o charakterze naturystycznym

Inne treści – treści spoza wymienionych kategorii

Inne treści – nielegalne – treści penalizowane przez polski Kodeks Karny i zagrażające bezpieczeństwu dzieci, wchodzące w zakres reagowania zespołu Dyżurnet.pl

Inne treści – szkodliwe – treści drastyczne, przemocowe, wulgarne, obraźliwe, radykalne światopoglądowo, homofobiczne, autodestrukcyjne i propagujące samobójstwa

Pornografia dorosłych – treści o charakterze pornograficznym z udziałem osób wyglądających na pełnoletnie

Poza działalnością – zniesławienia, znieważenia, naruszenia dóbr osobistych i wizerunku, wyłudzenia danych osobowych, wyłudzenia i oszustwa finansowe (w tym fałszywe sklepy internetowe), włamania na konta i kradzież danych, naruszenia praw autorskich, gry hazardowe, handel narkotykami i środkami psychoaktywnymi, dystrybucja innych farmaceutyków poza obrotem aptecznym

Propagowanie pedofilskich zachowań – publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim. Nielegalne wg polskiego prawa (art. 200b k.k.)

Sextortion – szantaż związany z uzyskaniem od ofiary materiałów multimedialnych o charakterze seksualnym pod groźbą ich szerszego udostępnienia. Może wiązać się z uzyskiwaniem materialnych korzyści

Sextortion scam – wysyłana masowo korespondencja dotycząca rzekomo pozyskanych materiałów o charakterze seksualnym z udziałem adresata. Jedną z form wyłudzeń finansowych skierowaną do osób, które padły ofiarą wycieku danych do logowania

Strona/forum z linkami – strony lub fora internetowe zawierające wyłącznie linki do zewnętrznych zasobów

Rasizm i ksenofobia – treści publicznie propagujące totalitarny ustrój państwa, nawołujące do nienawiści oraz znieważające ze względu na przynależność narodową, etniczną, rasową, wyznaniową lub ze względu na bezwyznaniowość. Zgodnie z polskim prawem nielegalne (art. 256 oraz 257 k.k.)

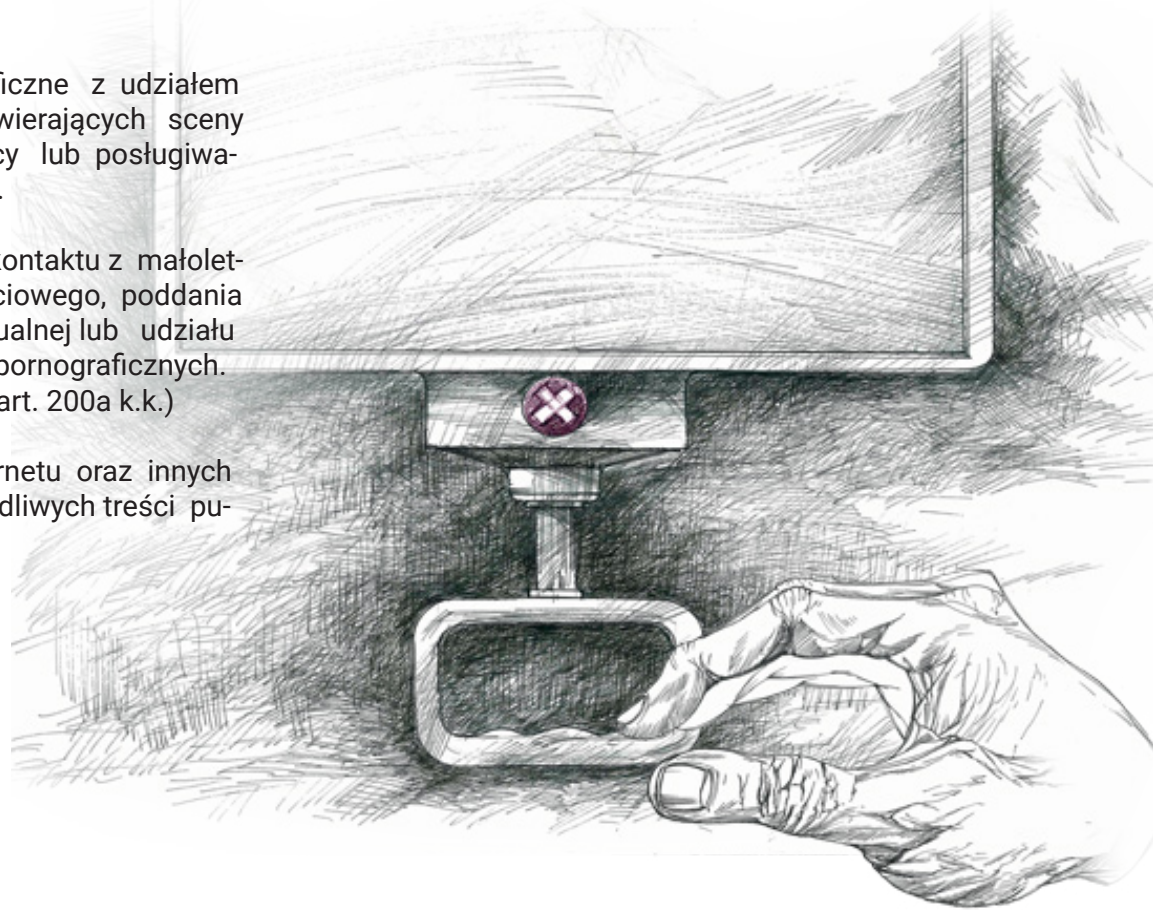
Treści niedostępne – treści zabezpieczone hasłem, również pliki do pobrania znajdujące się na serwerach znajdujących się poza Polską

Treści nie znalezione – w momencie analizy przez Dyżurnet.pl treści nie zostały znalezione, najprawdopodobniej zostały już usunięte

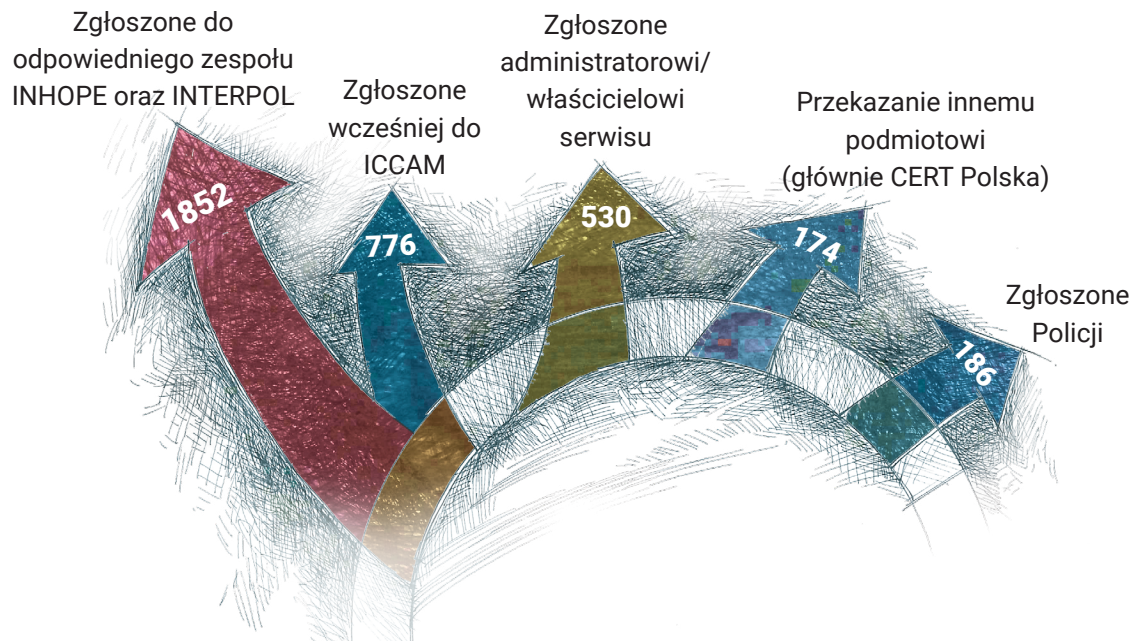
Twarda pornografia – treści pornograficzne z udziałem osób wyglądających na pełnoletnie, zawierających sceny związane z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniami się zwierzęciem (art. 202 § 3 k.k.).

Uwodzenie dziecka – nawiązywanie kontaktu z małoletnim poniżej 15 r.ż. celem obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych. Zgodnie z polskim prawem nielegalne (art. 200a k.k.)

Zapytania – pytania użytkowników internetu oraz innych instytucji dotyczące nielegalnych i szkodliwych treści publikowanych w internecie

5. Działania podjęte przez zespół Dyżurnet.pl

Zgłoszone do odpowiedniego zespołu INHOPE oraz Interpol – przesłane poprzez bazę ICCAM lub formularz kontaktowy do zespołów reagujących właściwych dla lokalizacji serwera, zrzeszonych w Stowarzyszeniu INHOPE.

Treści z kategorii *baseline* przekazywane są do bazy ICSE (*International Child Sexual Exploitation Database*) w Interpolu.

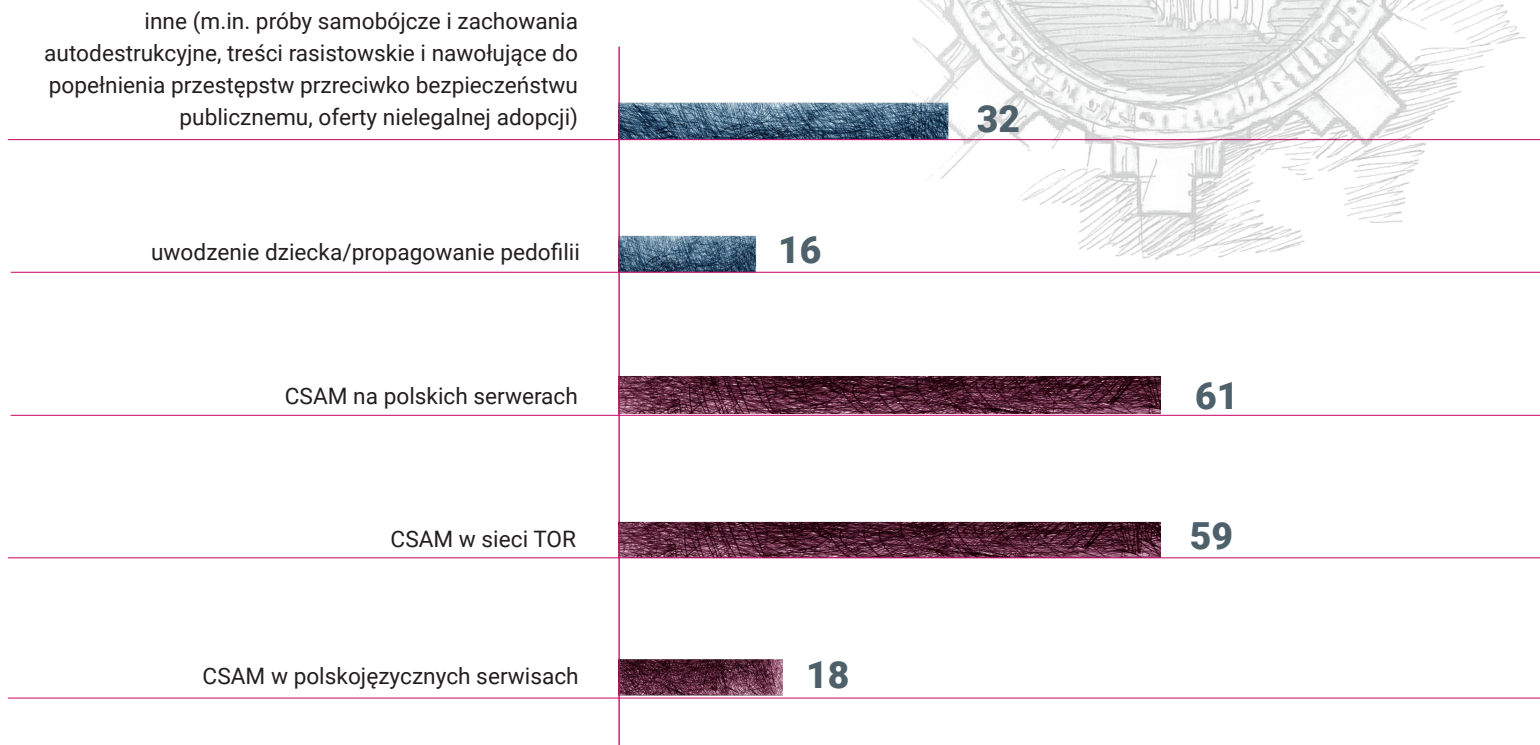
Zgłoszone wcześniej do ICCAM – treść już zgłoszona wcześniej przez inny zespół zrzeszony w INHOPE (max.5 dni wcześniej) i nie duplikowana przez Dyżurnet.pl.

Zgłoszone administratorowi / właścicielowi serwisu – przesłanie zawiadomienia o treściach o charakterze bezprawnym zgodnie z art. 14 Ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Również zgłoszenie o naruszeniu regulaminu danej usługi lub serwisu.

Przekazane innemu podmiotowi - przekazane do współpracujących instytucji zgodnie z zakresem ich działania, głównie CERT Polska w ramach NASK oraz Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

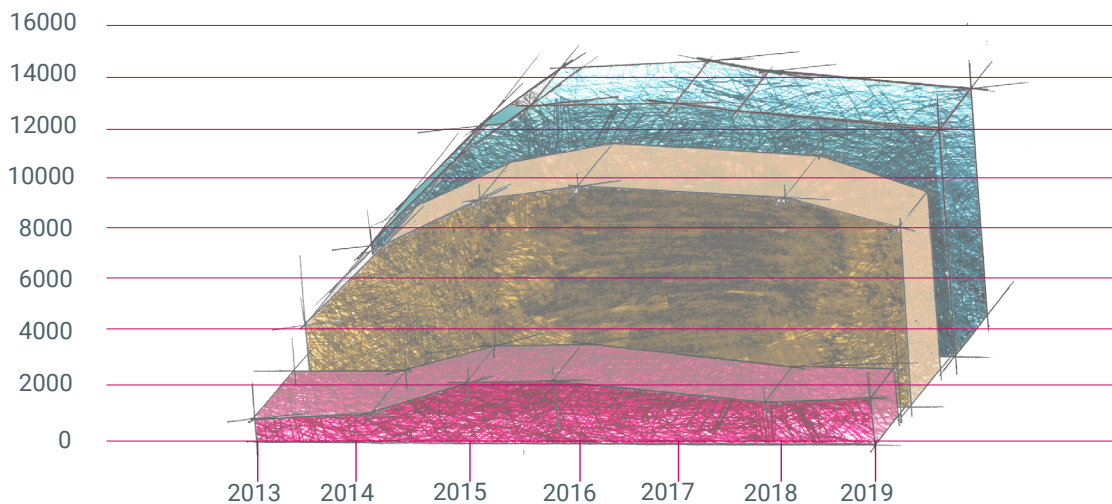
Zgłoszone Policji - przekazane do Biura Walki z Cyberprzestępczością Komendy Głównej Policji

6. Zgłoszenia przesłane do Biura do Walki z Cyberprzestępczością Komendy Głównej Policji

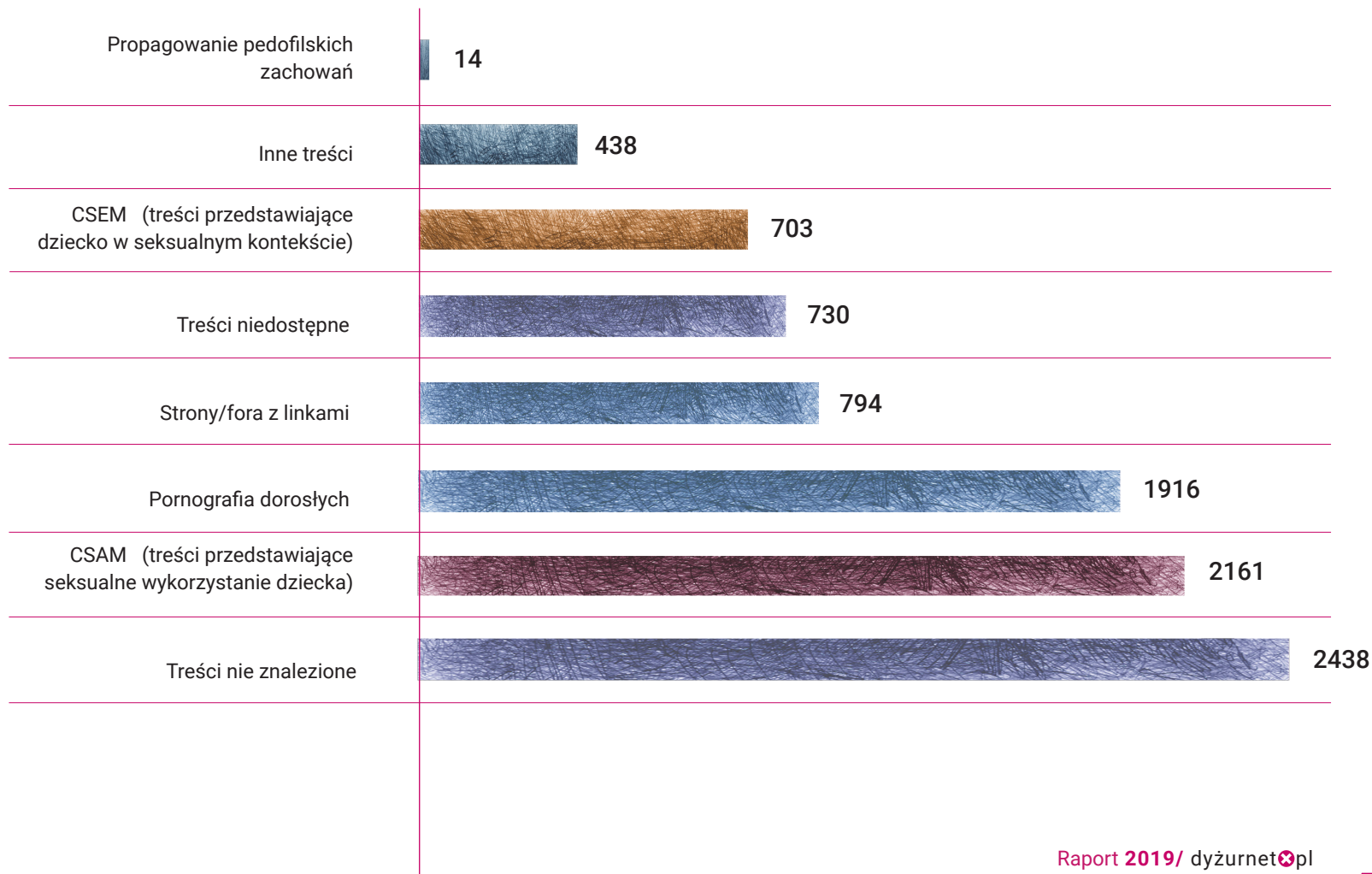
Analizowane treści CSAM

7. Liczba zgłoszeń dotyczących potencjalnych materiałów typu CSAM oraz potwierdzonych incydentów CSAM na tle ogólnej liczby przeanalizowanych incydentów w latach 2013-2019

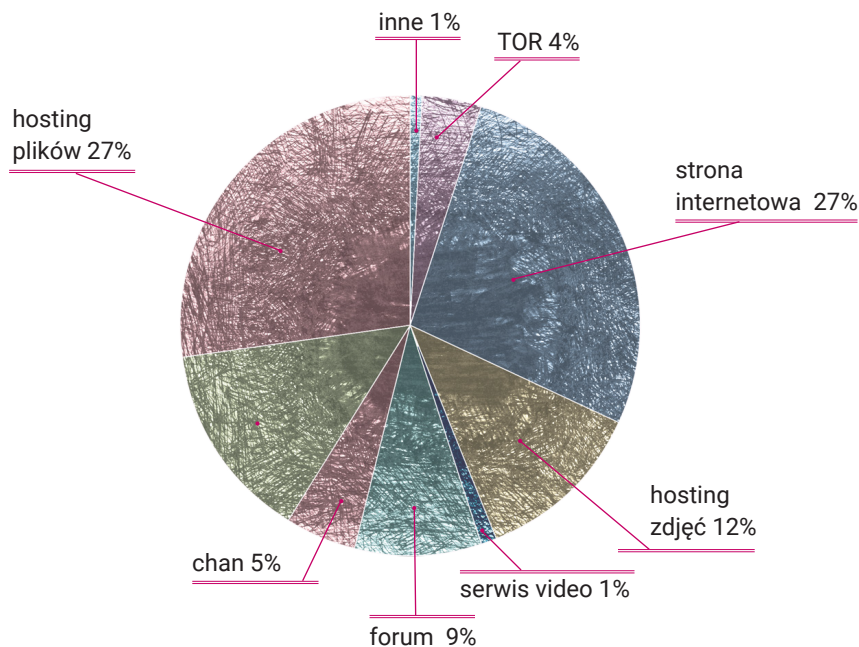

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
 CSAM - potwierdzone incydenty z tej kategorii	1235	1395	3029	3126	2459	1998	2295	
 CSAM - otrzymane zgłoszenia z tej kategorii	4887	9117	11227	11759	11457	10784	9194	
 ogólna liczba przeanalizowanych incydentów wszystkich kategorii	6697	11063	14277	14298	13962	13239	12517	

8. Klasyfikacja incydentów zgłoszonych jako potencjalny CSAM

9. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – lokalizacja w usługach internetowych (n=2295)

Strona internetowa – strona www znajdująca się w otwartych zasobach internetu

Hosting plików – serwis znajdujący się w otwartych zasobach internetu umożliwiający zamieszczanie, oglądanie i pobieranie przez użytkowników plików różnego rodzaju

Hosting zdjęć – serwis znajdujący się w otwartych zasobach internetu umożliwiający zamieszczanie, oglądanie i pobieranie przez użytkowników zdjęć oraz grafik

Serwis wideo – serwis znajdujący się w otwartych zasobach internetu umożliwiający zamieszczanie i oglądanie przez użytkowników plików wideo bez konieczności ich pobierania

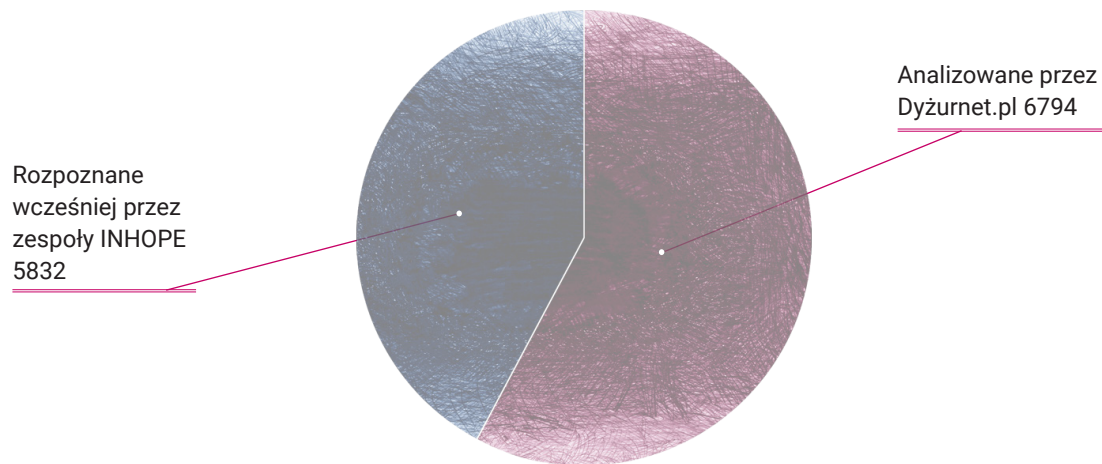
Forum – fora dyskusyjne znajdujące się w otwartych zasobach internetu poświęcone określonej tematyce. Mogą zawierać pliki multimedialne

Strona z maskowaniem treści – strona www znajdująca się w otwartych zasobach internetu, wyświetlająca ukrytą treść po wprowadzeniu odpowiedniego odsyłacza (*http referer*) lub pliku cookie

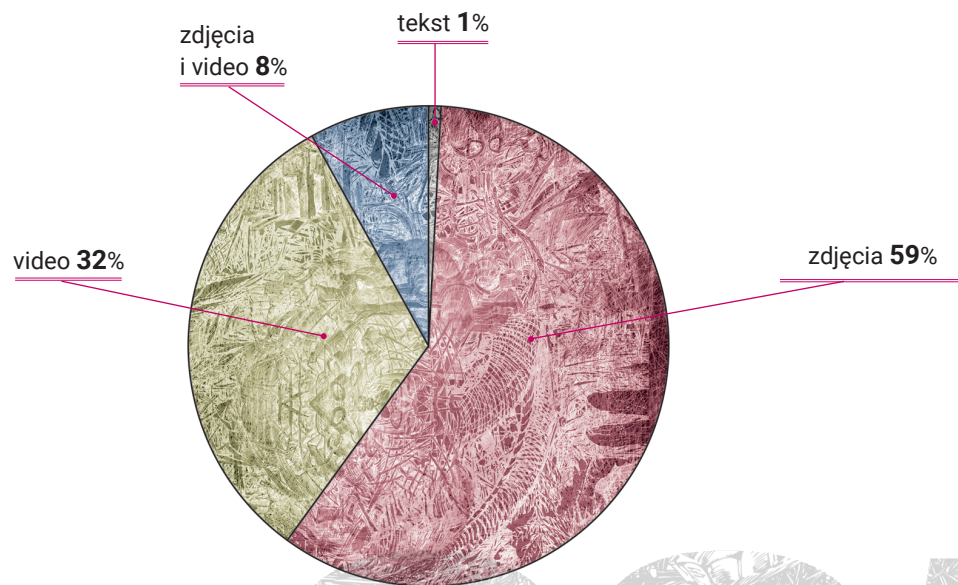
Chan – rodzaj forum internetowego znajduącego się w otwartych zasobach internetu. Składa się z podforów tematycznych (tzw. board), gdzie zazwyczaj zanonimizowani użytkownicy zamieszczają zdjęcia, filmy lub teksty.

TOR (*The Onion Router*) – zasoby znajdujące się w zanonimizowanej sieci TOR, dostępne wyłącznie za pomocą dedykowanej przeglądarki. Większość powyższych usług internetowych może mieć swój odpowiednik w sieci TOR. Adresy zasobów w sieci TOR (tzw. hidden services) zawierają pseudodomenę najwyższego poziomu „onion”

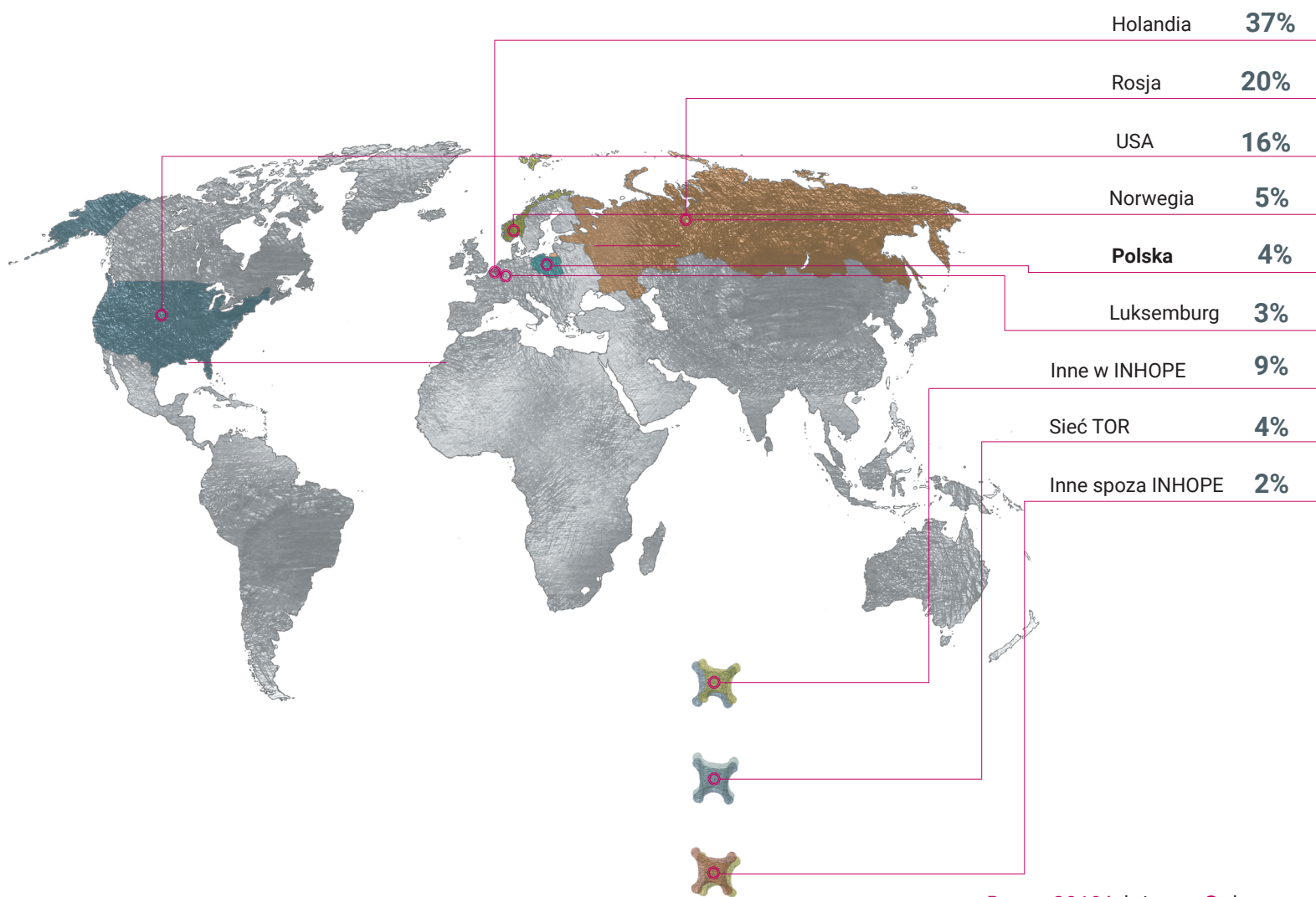
10. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – liczba plików foto/wideo analizowanych przez Dyżurnet.pl i rozpoznanych już wcześniej przez zespoły INHOPE

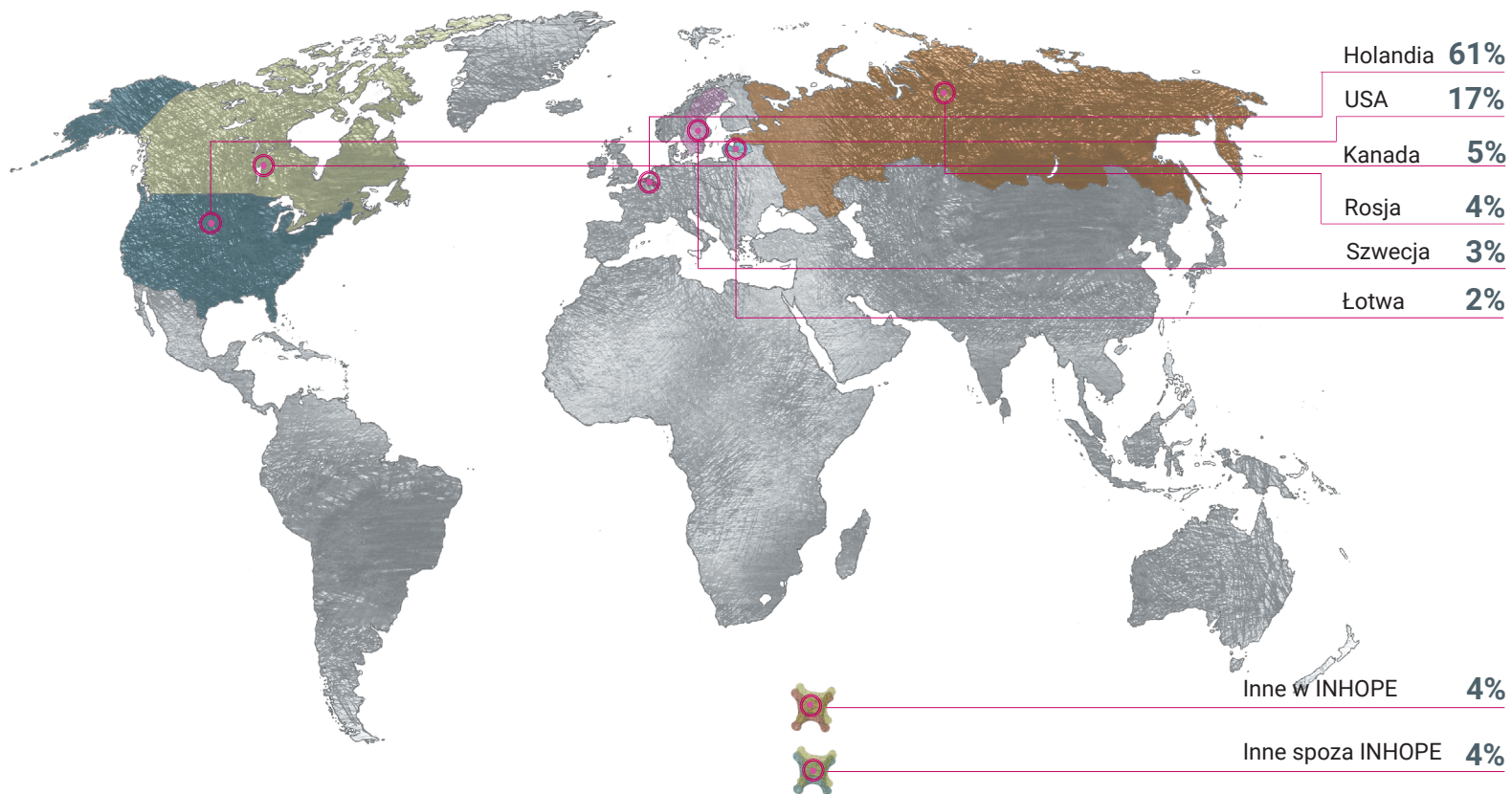
11. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – rodzaj treści (n=2177)

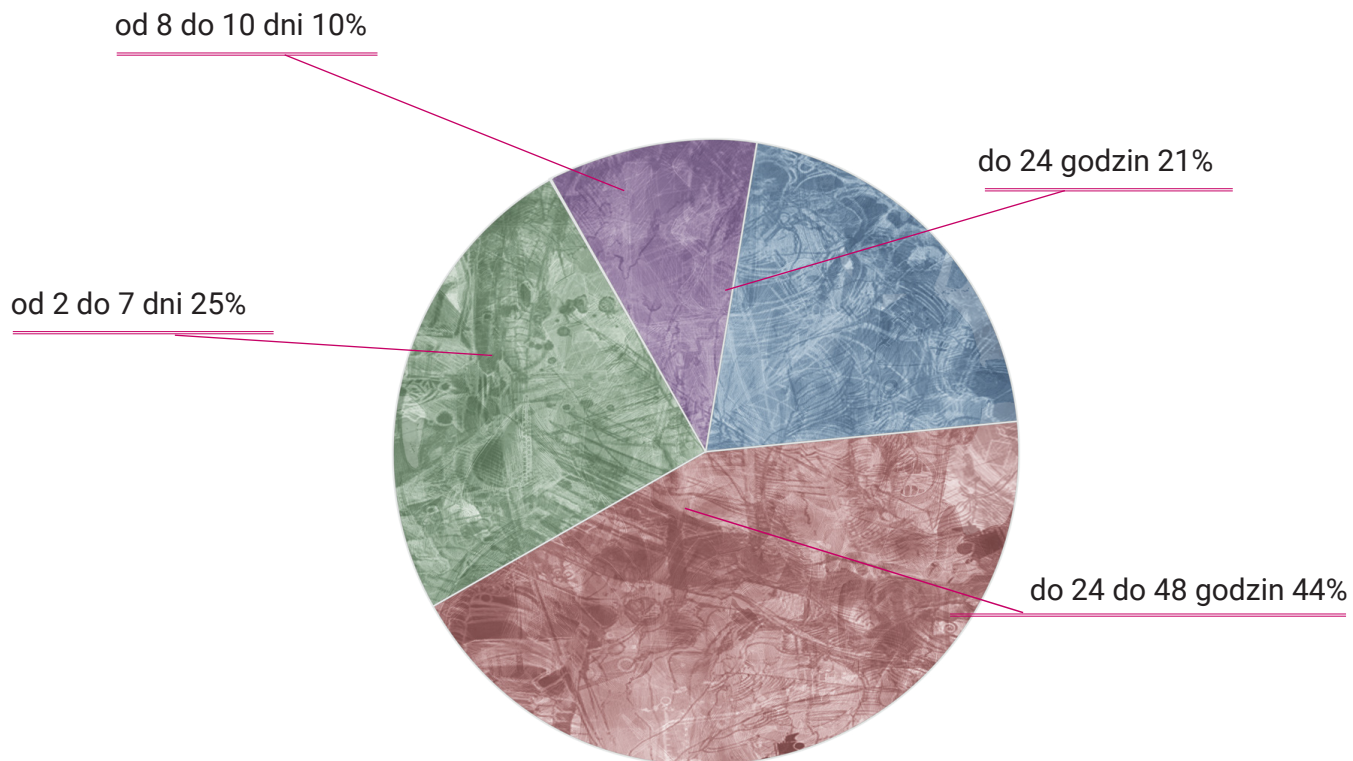
12. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – lokalizacja serwerów w odniesieniu do adresów URL (n=2295)

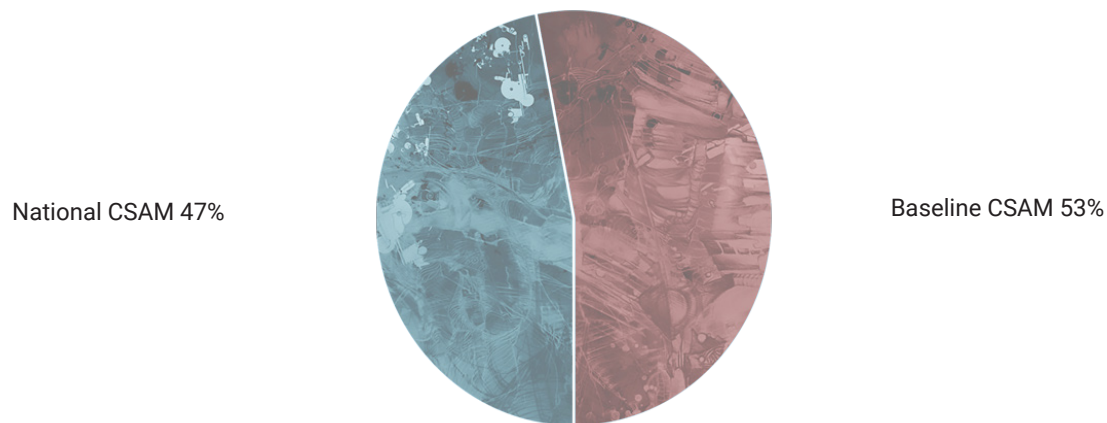
13. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – lokalizacja serwerów w odniesieniu do plików foto/wideo (n=6794)

14. Czas publicznej dostępności CSAM zlokalizowanych w Polsce i zgłoszonych do Dyżurnet.pl przez inne zespoły INHOPE w roku 2019 (n=68)

15. CSAM analizowany przez Dyżurnet.pl – podział ze względu na rodzaj treści (n=12626)

Baseline CSAM (kryteria nielegalności we wszystkich państwach zrzeszonych w Interpol):

- Obraz prawdziwego, realnego dziecka. Obrazy wygenerowane komputerowo, narysowane lub w jakikolwiek inny sposób wytworzone czy przetworzone nie są uwzględniane
- Dzieci przedstawione w sytuacjach seksualnego wykorzystania są w okresie przedpokwitaniowym (młodsze niż ok. 13 lat)
- Przedstawienie sytuacji seksualnego kontaktu lub zogniskowanie na rejonie genitalnym lub analnym dziecka

National CSAM

- Treści o charakterze pornograficznym z udziałem osób małoletnich powyżej 13 r.ż. (te z osobami młodszymi traktowane są jako Baseline CSAM)
- Treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej

Baza ICCAM

Od 2015 roku zespoły reagujące zrzeszone w INHOPE korzystają ze zintegrowanej bazy wymiany informacji dotyczących CSAM. Baza ICCAM posiada innowacyjne rozwiązania związane z analizą i klasyfikacją plików graficznych i video. Materiały klasyfikowane są ze względu na cechy ofiary, takie jak płeć oraz przybliżony wiek. Najistotniejsze jest **rozpoznanie materiałów stanowiących treść nielegalną we wszystkich krajach zrzeszonych w INHOPE (tzw. baseline)**. Informacja o najbardziej drastycznych materiałach przekazywana jest bezpośrednio do bazy ICSE (*International Child Sexual Exploitation*), umożliwiając podjęcie działań w celu identyfikacji zarówno ofiar, jak i sprawcy.

<https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/Victim-identification>

W roku 2019 eksperci Dyżurnet.pl wprowadzili do ICCAM 1706 raportów dotyczących nowych adresów URL zawierających nielegalne treści. Znajdowało się tam ogółem 12 626 plików graficznych i nagrań wideo, zaklasyfikowanych jako treść przedstawiająca seksualne wykorzystanie dziecka. W 776 przypadkach adres URL został już wcześniej zgłoszony do bazy ICCAM przez inny zespół reagujący sieci INHOPE.

Drugą najczęstszą metodą interwencji, podejmowaną przez ekspertów Dyżurnet.pl, jest **bezpośredni kontakt**

z moderatorami, administratorami lub właścicielami serwisów. Dotyczy to zazwyczaj treści legalnych, ale naruszających regulamin lub zasady społeczności. Taka interwencja podejmowana jest zarówno wobec stron polskich, jak i zagranicznych i w roku 2019 miała miejsce w przypadku 530 incydentów. Ze względu na zakres wykraczający poza ramy działalności Dyżurnet.pl 174 sprawy zostały przekazane innym podmiotom - m.in. działającemu w ramach NASK-PIB zespołowi CERT Polska czy telefonom interwencyjnym prowadzonym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę.

186 incydentów zostało zgłoszonych do Biura do Walki z Cyberprzestępczością Komendy Głównej Policji. Dotyczyły one przede wszystkim seksualnych nadużyć wobec dzieci. Zgłoszenia związane z CSAM stanowiły 75 procent przekazanych incydentów (na polskich serwerach - 33 procent, w polskojęzycznych serwisach - 10 procent, w sieci TOR - 32 procent). 8 procent przesłanych spraw dotyczyło uwodzenia dziecka i pochwalania zachowań o charakterze pedofilskim. 17 procent pozostałych spraw zgłoszonych do Policji obejmowało inne treści znajdujące się na serwerach w Polsce (próby samobójcze i zachowania autodestrukcyjne, treści rasistowskie, terrorystyczne i nawołujące do popełnienia przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu publicznemu, oferty nielegalnej adopcji).

Trendy i zjawiska

Dzieci jako twórcy pornografii – zjawisko *self generated content*

Ryzykowne zachowania online podejmowane przez młodych użytkowników internetu mogą dotyczyć każdej sfery życia. Ekspert z zespołu Dyżurnet.pl zwracają szczególną uwagę na te aktywności, które dotyczą najmłodszych i są związane z seksualnością. W wielu przypadkach dzieci nie zdają sobie sprawy z konsekwencji swoich działań i niebezpieczeństw, które mogą z nich wynikać.

Analizując trafiające do zespołu Dyżurnet.pl zgłoszenia, eksperci zauważyli, że **zwiększa się ilość treści o charakterze pornograficznym lub erotycznym, które są prawdopodobnie produkowane samodzielnie przez osoby małoletnie**. W wielu przypadkach są to treści sextingowe, które młodzi przesyłają sobie nawzajem (np. jako dowód miłości, zaufania, efekt flirtu, zabawy).

Coraz częściej są to jednak materiały, które młodzi przesyłają na prywatnych kanałach osobom nieznanym lub publikują w szeroko dostępnych serwisach. Niepokojący jest fakt, że treści te dotyczą coraz młodszych użytkowników sieci, a stopień seksualizacji upublicznionych materiałów jest coraz większy.

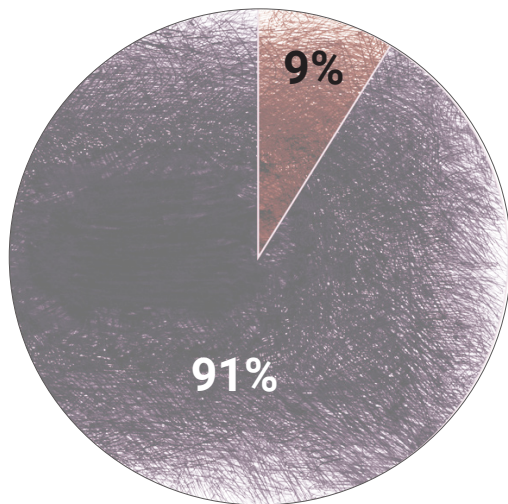

Analizowane treści dotyczą zdjęć oraz filmów, które zostały wytworzone w tradycyjny sposób oraz materiałów zamieszczanych w serwisach umożliwiających krótkotrwałe wyświetlanie treści, serwisach społecznościowych czy na platformach streamingowych (przesyłanie obrazu video w czasie rzeczywistym). Materiały analizowane przez ekspertów Dyżurnet.pl są wtórnie publikowane, czyli zostały przechwycone z pierwotnego miejsca, w jakim dziecko je zamieściło.

Znaczna część materiałów została nagrana za pomocą wbudowanej kamery w urządzeniach mobilnych. Otoczenie uchwycone na zdjęciach i filmach to najczęściej bliska dziecku przestrzeń – jego pokój lub łazienka.

Analiza treści pozwala stwierdzić, że materiały najczęściej są produkowane przez dziewczęta, na których pozują samodzielnie lub z udziałem rówieśników (prawdopodobnie koleżanek lub rodzeństwa, które w wielu przypadkach, jest znacznie młodsze).

15. Udział self-generated content w CSAM analizowanym przez Dyżurnet.pl w roku 2019 (n=2157)

Produkcowanie takich treści przez osoby młode może być określane jako *self generated content*. To wytworzone przez osobę młodą filmy lub obrazy, które prezentują ją samą nagą lub półnagą, angażującą się w erotyczną lub seksualną aktywność. Treści te są prawdopodobnie produkowane **samodzielnie**, na co wskazuje sposób wykonania materiałów - zdjęcia/filmy robione „z ręki” lub przy użyciu lustra. Nie można jednak zapominać, że materiały te **niekoniecznie są produkowane dobrowolnie**.

W wielu przypadkach to materiały powstałe w wyniku procesu uwodzenia dziecka (*child grooming*), szantażu (*sextortion*), pod wpływem presji rówieśników lub środowiska, bądź w wyniku podejmowania czynności przez nieletnich, którzy naśladując starszych nie do końca rozumieją cały kontekst sytuacji. Opublikowanie materiałów intymnych może również prowadzić do kolejnych nadużyć wobec dziecka, np. agresywnych i wulgarnych komentarzy, dalszej seksualizacji oraz cyberprzemocy. Powstające materiały są atrakcyjne dla osób o pedofilskich skłonnościach. **Należy podkreślić, że wg polskiego prawa utrwalanie i publikacja treści pornograficznych z udziałem osoby poniżej 18. roku życia jest nielegalne.**

Powody powstawania takich materiałów są bardzo różne, a jednym z czynników, który może sprzyjać podejmowaniu tego typu aktywności, jest *zjawisko seksualizacji społeczeństwa*, a zwłaszcza osób młodych. Zjawisko to przejawia się w wielu aspektach życia, wynika z przemian kulturowych i społecznych, a dzięki rozwojowi mediów i nowoczesnych technologii jego zasięg jest coraz większy. Również stale rosnąca popularność różnych serwisów społecznościowych, chęć promowania siebie i swojego wizerunku może wpływać na podejmowanie przez osoby młode różnych ryzykownych zachowań.

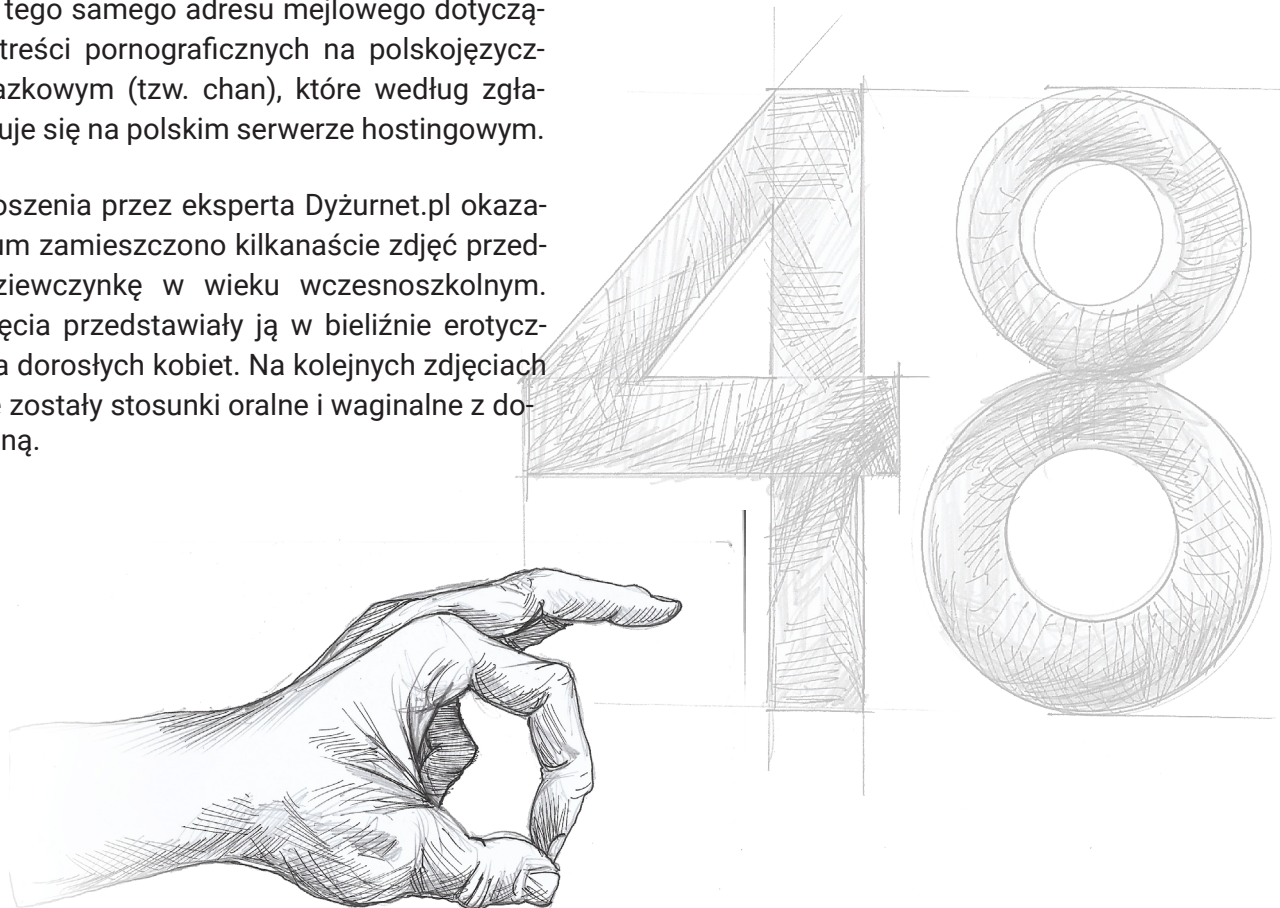
W przeciwdziałaniu ryzykownym zachowaniom o charakterze seksualnym niezwykle ważna jest **edukacja seksualna** skierowana do dzieci i młodzieży, która nie tylko dostarcza wiedzy na temat samej seksualności, ale również uczy budowania relacji i związków opartych na wzajemnym szacunku. Dobrze prowadzona edukacja seksualna może pomagać w przeciwdziałaniu przemocy seksualnej, również tej online.

Dziecko od wczesnych lat powinno zdobywać wiedzę o swoim ciele i tym, jakie części ciała są intymne, „prywatne” i jako takie, podlegają szczególnej ochronie. Jeżeli dziecko będzie znało zasady i granice, których nikt nie powinien przekraczać, być może łatwiej mu będzie przeciwstawić się różnym prośbom lub żądaniom, które może otrzymywać od osób online. W przypadku edukacji seksualnej skierowanej do nastolatków warto skupiać się na wartościach, które powinny towarzyszyć w budowaniu relacji i związków, zmianach, jakie zachodzą w ciele i różnicach w postrzeganiu rozwoju seksualności ze względu na płeć. Edukacja seksualna jest częścią wychowania i jest bardzo wrażliwą kwestią, dlatego tym bardziej nie można jej ograniczać oraz nie można pozwalać młodym ludziom, aby wzorce dotyczące seksualności czerpali z zakłamującej rzeczywistość pornografii.

CSAM usunięty w ciągu 48 godzin z polskiego forum

Pod koniec listopada 2019 roku zespół Dyżurnet.pl otrzymał kilka zgłoszeń z tego samego adresu mejlowego dotyczących publikacji treści pornograficznych na polskojęzycznym forum obrazkowym (tzw. chan), które według zgłaszającego znajduje się na polskim serwerze hostingowym.

Po podjęciu zgłoszenia przez eksperta Dyżurnet.pl okazało się, że na forum zamieszczono kilkanaście zdjęć przedstawiających dziewczynkę w wieku wczesnoszkolnym. Początkowe zdjęcia przedstawiały ją w bieliźnie erotycznej właściwej dla dorosłych kobiet. Na kolejnych zdjęciach zaprezentowane zostały stosunki oralne i waginalne z dorosłym mężczyzną.

Ekspert Dyżurnet.pl zidentyfikował, że serwer hostingowy nie znajduje się w Polsce, lecz na terenie Niemiec. Po wprowadzeniu adresu z nielegalnymi treściami do bazy ICCAM, zaklasyfikował każde ze zdjęć, biorąc pod uwagę stopień wykorzystania seksualnego oraz wiek dziecka. Najbardziej drastyczne zdjęcia przesłane zostały do bazy ICSE znajdującej się w Interpolu. O informacji na temat hostingu został poinformowany niemiecki zespół reagujący. Kilkanaście minut od przesłania zgłoszenia przez ICCAM, pojawiła się informacja o zawiadomieniu tamtejszych organów ścigania.

Następnego dnia zgłaszający ponownie przesłał ten sam adres internetowy z twierdząc, że zmianie uległ serwer hostujący strony, gdzie znajdowały się nielegalne treści. Faktycznie, forum przeniesione zostało na serwer w Polsce.

Ekspert Dyżurnet.pl zgodnie z procedurą zabezpieczył dla potrzeb policji dowody popełnienia przestępstwa i wysłał odpowiednie zgłoszenie do Biura do Walki z Cyberprzestępczością KGP. Następnie powiadomił hostingodawcę o nielegalnych treściach znajdujących się na utrzymywanych przez niego serwerach.

W zawiadomieniu znalazła się prośba o blokadę publicznego dostępu do nielegalnych treści i zabezpieczenie logów na poczet postępowania przygotowawczego.

40 minut po przesłaniu zgłoszenia do hostingodawcy treści zostały usunięte z publicznego dostępu, a zawiadamiający został poinformowany o przekazaniu sprawy odpowiednim organom.

Opisana sytuacja pokazuje, jak ważna jest sprawna i szybka wymiana informacji pomiędzy zainteresowanymi stronami. Wszystko jednak zaczyna się od zgłoszenia przesłanego przez użytkownika internetu, nieobojętnego na krzywdę dziecka.

Metody ukrywania treści CSAM na różnych serwisach

Tworząc witrynę internetową statystyczny autor chce, aby była ona czytelna, rozpoznawalna i przede wszystkim łatwo dostępna. Nieco inny cel mają twórcy witryn, na których są przechowywane i prezentowane treści nielegalne, takie jak materiały przedstawiające seksualne wykorzystanie dzieci. Eksperti zespołu Dyżurnet.pl często otrzymują zgłoszenia, które podczas wstępnej analizy wyglądają jak treści legalne lub treści usunięte. Dzieje się tak za sprawą prostych mechanizmów ukrywających prawdziwą treść witryny przed przypadkowymi internautami.

W 2019 roku większość takich serwisów używała do weryfikacji odwiedzających **linki referujące i pliki cookies**. W pierwszym przypadku witryna przed wyświetleniem zawartości sprawdza adres odsyłający strony internetowej, czyli adres witryny, z której użytkownik trafił na stronę docelową. Jeśli adres referujący jest w puli adresów pożądaných, witryna wyświetli prawdziwą zawartość. W przeciwnym razie treść może być zupełnie przypadkowa, chociaż w zdecydowanej większości będzie prawdopodobnie to pornografia osób dorosłych.

Linki referujące mają szerokie zastosowanie w pozycjonowaniu stron internetowych oraz różnego rodzaju systemach partnerskich, gdzie polecający otrzymuje benefity, jeśli nowy użytkownik zarejestruje się korzystając ze specjalnie wygenerowanego linku referującego. Taki mechanizm jest stosowany przez sklepy internetowe. Właściciele witryn, na których znajdują się reklamy polecające produkty otrzymują profity za każdy zakup, będący wynikiem przekierowania ze strony polecającej.

Mechanizmy dostępu do nielegalnych treści opierają się również na tzw. ciasteczkach (cookies). Treść nielegalna jest wyświetlana tylko w przypadku posiadania odpowiednich ustawień, które są przechowywane właśnie w plikach cookies.

Ciasteczka są szeroko wykorzystywane w serwisach internetowych do personalizacji naszych ustawień.

link referujący - (*referrer*) adres strony z której nastąpiło przekierowanie na stronę docelową

ciasteczka - (*pliki cookies*) pliki zapisywane na urządzeniu użytkownika, służą do przechowywania danych w obrębie określonej domeny. Najczęściej są wykorzystywane do personalizacji ustawień w danym serwisie.

Niebezpieczne napisy na koszulkach dla dzieci

Żart lub nieuwaga prowadzą do sytuacji, które mogą stawiać dziecko w niebezpieczeństwie.

Przedmiotem jednej z interwencji Zespołu był sklep internetowy, który umożliwia wyprodukowanie koszulki z własną grafiką lub z wybraną spośród projektów opublikowanych przez innych użytkowników.

sklep LADYBUG

GENERATOR

OPIS PRODUKTU

symbol **YossoY22**

producent **YEMOY**

gramatura **155G/m²**

Zamówienie wykonywane jest na koszulkach bardzo dobrej jakości: **95% bawełny, 5% poliester**, przędza typu „Open End” Nie występuje efekt „rozciągniętego kołnierzyka”, brak szwów bocznych.

Koszulka nie kurczy się w praniu, nie rozciąga się i nie traci koloru.

Ściągacz z domieszką lycry, koszulki posiadamy w 6 784 wzorach, również wykonujemy nadruki wg. proj. klienta, za treść nadruków nie odpowiadamy o ile są one własnością klienta i jego projektem.

+48 223 436 678 11

Jedna z koszulek wzbudziła obawy internauty, który przesłał do Dyżurnet.pl zgłoszenie, wskazując na t-shirt z napisem „**pokażę cycki, jak dasz mi ciastko**”. Ubranie dostępne było jedynie w rozmiarach dziecięcych.

Obsługa sklepu została poinformowana o produkcie znajdującym się w asortymencie, z prośbą o jego usunięcie.

Właściciele sklepu zgodzili się ze stanowiskiem Dyżurnet.pl i wycofali artykuł z oferty. Przykład ten pokazuje, że nawet usługi, które nie kojarzą się z nadużyciami, nie są od nich wolne.

Szkodliwe treści zamieszczane na znanych serwisach

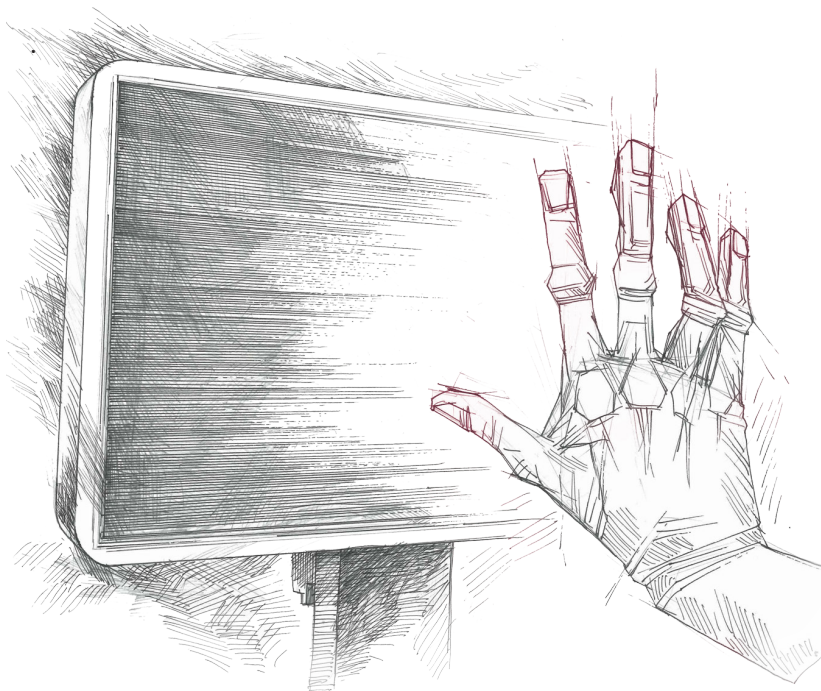
Internetowe treści, zanim zostaną udostępnione dzieciom, powinny być sprawdzone pod kątem szkodliwości i zablokowane, jeśli nie spełniają standardów. Niestety niewielu rodziców przygotowuje urządzenia zanim przekazuje je swoim dzieciom, tym samym pozwalając im na samodzielne i niczym nieograniczone korzystanie z internetu.

Duża część treści, które znajdują się nawet w ogólnodostępnych serwisach, nie jest przeznaczona dla najmłodszych, a nawet może być dla nich szkodliwa. W ciągu 2019 roku wiele miejsca kampanii informacyjnych poświęcono znanemu już zjawisku „patotreści” oraz działalności „patostreamerów”.

Patostreamingi (relacje na żywo) prezentujące zachowania określone i postrzegane jako patologiczne (np. relacje z libacji alkoholowych, materiały prezentujące agresywne zachowania, wyzwiska, bójki).

Streamingi pokazujące patologiczne zachowania po wygaśnięciu pokazu na żywo są dostępne w postaci „shotów” czyli fragmentów zapisanych z reguły przez innych użytkowników w postaci krótkich filmików. Właściciele kanałów po zablokowaniu monetyzacji (wpływów finansowych od platformy) uzyskują dochody finansowe dzięki mikropłatnościom – usługom świadczonym przez zewnętrzne serwisy popularne wśród najmłodszych.

Pomimo zdecydowanej reakcji wobec „patotreści” ze strony branży internetowej oraz instytucji zajmujących się ochroną dzieci, widoczna jest popularność twórców i zapraszanie ich do brania udziału w wydarzeniach medialnych oraz ciągle mała świadomość wśród opiekunów.

Szkodliwymi treściami nazywamy materiały, które mogą wywołać negatywne emocje u odbiorcy oraz treści promujące niebezpieczne zachowania.

Szkodliwe treści w internecie mogą znaleźć się na każdej platformie oferującej możliwość zamieszczania materiałów przez użytkowników. Choć serwisy starają się przeciwdziałać upublicznianiu tego typu materiałów, to skala zjawiska i jego dostępności jest nadal duża. **Kontakt z treściami szkodliwymi może być szczególnie niebezpieczny dla najmłodszych użytkowników internetu.** Dzieci narażone na kontakt z takimi materiałami mogą odczuwać w sferze emocjonalnej i poznawczej długotrwałe i negatywne konsekwencje. Również u osób dorosłych kontakt z takimi treściami może powodować negatywne stany emocjonalne. W przypadku ochrony młodych użytkowników bardzo ważna jest edukacja oraz odpowiednie dobieranie treści internetowych przez rodziców.

Obecnie na rynku dostępnych jest wiele narzędzi, których zadaniem jest filtrowanie treści nieodpowiednich dla najmłodszych użytkowników internetu. Pomocne mogą okazać się narzędzia takie jak YouTube Kids czy Google Safe Search. Narzędzia te stanowią jedynie pomoc i nigdy nie zastąpią edukacji oraz kontroli treści przez dorosłych, dlatego też ważne jest, aby zarówno rodzice, opiekunowie, jak i nauczyciele byli świadomi szkodliwych trendów nternetowych. Ponadto wiele programów antywirusowych oferuje usługę kontroli rodzicielskiej.

Treści szkodliwe nie zawsze są nielegalne lub zabronione przez regulamin serwisu, dlatego też walka z nimi jest żmudnym i trudnym procesem.

Zespół Dyżurnet.pl przypomina, że ważne jest, aby od najmłodszych lat towarzyszyć dzieciom i młodzieży w ich internetowych wyborach oraz edukować i wprowadzać zasady korzystania z internetu.

Sposoby ochrony przed znieważeniem i zniesławieniem w internecie

Użytkownicy internetu coraz częściej zwracają uwagę na przypadki dotyczące obrażania konkretnych osób, grup czy instytucji. Ta sytuacja mobilizuje różne grupy: użytkownicy zgłaszają naruszenia do moderacji oraz wymagają implementacji skutecznych mechanizmów przeciwdziałających publikacji nienawistnych komentarzy. Administratorzy i moderatorzy wdrażają coraz bardziej restrykcyjne rozwiązania pozwalające na automatyczną moderację. Oprócz narzędzi firmy i instytucje przygotowują kampanie społeczne podnoszące świadomość mechanizmów zgłaszania oraz skutków psychologicznych nienawistnych i poniżających treści.

Pewną grupę zgłoszeń trafiających do zespołu Dyżurnet.pl stanowią treści znieważające, zniesławiające lub w jakiś sposób obrażające konkretne osoby, grupy osób czy też instytucje.

W niektórych sytuacjach jest to zniesławienie, czyli pomówienie innej osoby, grupy osób, instytucji, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą je poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Stanowi to przestępstwo z art. 212 k.k., które jest ścigane z oskarżenia prywatnego.

Oznacza to, że osoba poszkodowana musi sprawę osobiście zgłosić na policję lub do prokuratury i dopiero wówczas można wszcząć postępowanie. W takich przypadkach eksperci radzą zgłaszać treści bezpośrednio do administratora lub moderatora serwisu, portalu lub strony internetowej w celu ich usunięcia lub zablokowania. Warto poprosić również o zachowanie danych technicznych wpisów, aby w toku postępowania, policja lub prokuratura mogła otrzymać niezbędne informacje. Eksperci podkreślają, że jeżeli ktoś decyduje się na zgłoszenie sprawy do organów ścigania, powinien wcześniej zebrać i zabezpieczyć dowody.

W wielu przypadkach zniesławienie lub zniewaga są wynikami trollingu, czyli nieprzyjaznego zachowania wobec innych użytkowników internetu. Autorzy trollingu specjalnie zamieszczają kontrowersyjne wpisy, które mają na celu wywołanie fali oburzenia oraz przeszkodzenie w toczącej się rzeczowej dyskusji. Często treści takie zamieszczane są w formie komentarzy jawnie pogardliwych, często obraźliwych i mających charakter hejtu.

W przypadku gdy mamy do czynienia z obraźliwymi tekstami wymienianymi wśród młodzieży, wbrew pozorom nie zawsze jest to cyberprzemoc. Czasem język użytkowników może być odebrany przez osoby postronne jako obraźliwy, często jest to język, którym posługuje się młodzież w rozmowie z przyjaciółmi i wbrew pozorom nie ma on charakteru obraźliwego i nie jest zniewagą. Taka forma komunikacji może okazać się być zarezerwowaną dla określonej grupy bliskich znajomych, którzy na taką formę się zgadzają.

W niektórych przypadkach obraźliwe treści publikowane na stronach internetowych mogą być uznane za **zniewagę**, którą określa art. 216 k.k. Definicja zniewagi obejmuje wszystkie działania i zachowania, które mają na celu naruszenie godności jakiejś osoby. Podobnie jak w przypadku zniesławienia, jest to przestępstwo ścigane na wniosek poszkodowanego, więc należy podjąć takie same działania jak w przypadku zniesławienia.

Zespół Dyżurnet.pl nie podejmuje działań w zakresie znieważień, zniesławień, naruszeń dobrego imienia czy wizerunku. Zespół rekomenduje bezpośredni kontakt z moderatorami lub administratorami serwisu, którzy będą mogli szybko podjąć właściwie działania w celu usunięcia treści. W przypadkach poważniejszych należy zabezpieczyć treści i zwrócić się po profesjonalną pomoc prawną w celu ochrony dobrego imienia i ewentualnego dochodzenia roszczeń.

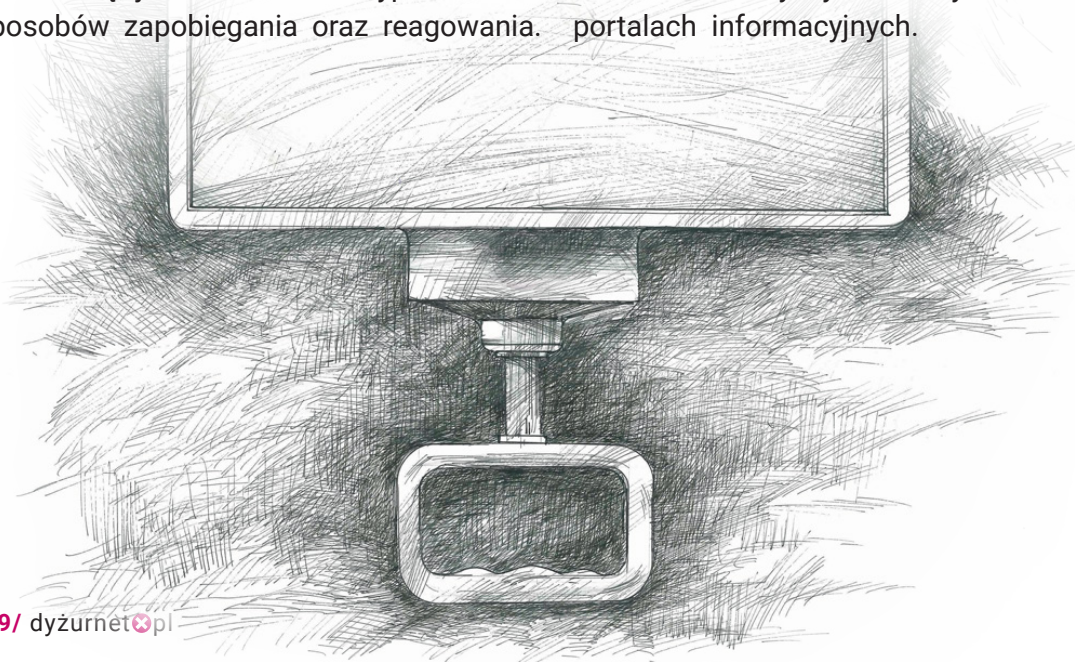
Rola moderatorów w przeciwdziałaniu hejtu

Hejt internetowy jest przedmiotem wielu badań i analiz, ponieważ jego skala, zasięg, oraz metody twórców są niepokojące.

Istnieją pewne różnice w doświadczaniu hejtu internetowego. Dorośli najczęściej stykają się z hejtem skierowanym wobec innych, ale raczej obcych im osób, czasami grup społecznych. Natomiast młodszy zazwyczaj stają się celem ataku ze strony swoich rówieśników lub są świadkami hejtu skierowanego wobec osób z najbliższego otoczenia. Rozróżnienie tych sposobów działania pozwala na głębszą ich analizę, jak również na wypracowanie efektywnych sposobów zapobiegania oraz reagowania.

Hejt internetowy obecny na portalach informacyjnych pojawia się szczególnie wtedy, gdy wydarzenia w kraju lub na świecie wzbudzają wiele emocji i kontrowersji. Artykuły, które wówczas są publikowane bardzo często opatrzone są wieloma negatywnymi, a nawet hejterskimi komentarzami.

W 2019 roku miały miejsce dwa zdarzenia, gdy aktywność użytkowników była szczególnie wzmożona i często nacechowana negatywnie. Oba przypadki wiązały się ze śmiercią znanych osób i były poprzedzone tragicznymi wydarzeniami. Kolejnym artykułem opisującym przebieg zdarzeń towarzyszył znaczny wzrost liczby wpisów na portalach informacyjnych.

Ogromna liczba wpisów znacznie przewyższała możliwość analizy i reakcji podejmowanych przez zespoły moderatorów. Czytanie atakujących, przemocowych tekstów jest bardzo obciążające i szkodliwe psychicznie. W związku z tym niektóre redakcje podejmowały decyzję o zablokowaniu możliwości komentowania.

Moderatorzy serwisów zwracali uwagę na niespotykaną i wzmożoną falę hejterskich wpisów. Część osób publikowała wpisy używając swoich profili społecznościowych, demonstracyjnie nie zwracając uwagi na zachowanie anonimowości w internecie oraz jawnie manifestując swoje poglądy.

Internauci skarżyli się na nieodpowiednią reakcję ze strony moderatorów, nieusuwanie wpisów naruszających prawo. Widząc nieusunięte posty, nikt nie był w stanie wyobrazić sobie, ile wpisów poddanych zostało moderacji.

Szczególne sytuacje prowadzą do wypracowania nowych rozwiązań. Eskalacja przemocy na forach internetowych doprowadziła do zablokowania publikowania komentarzy – co jest sprzeczne z ideą internetu. Redakcje podjęły programy profilaktyczne informujące o nowych regulacjach dotyczących funkcjonowania portalu oraz odpowiedzialności karnej za hejterskie wpisy. Natomiast oddzielne analizy miały sprawdzić czy wpisy nie są generowane w sposób automatyczny.

Szereg rozmów oraz interwencji obecnych w mediach, pokazuje, że kampanie i szkolenia o odpowiedzialności za działania w internecie powinny być przygotowywane nie tylko z myślą o dzieciach i młodzieży, ale również kierowane przeciwko nadużyciom, których autorami są dorośli.

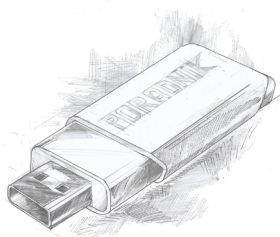
Działalność edukacyjno-popularyzatorska

Publikacje przygotowane przez Dyżurnet.pl

Ryzykowne zachowania seksualne i seksualizacja młodych użytkowników internetu. Zarys problematyki.

Rosnąca skala ryzykownych zachowań seksualnych podejmowanych przez osoby młode w internecie jest poważnym problemem, o którym trzeba rozmawiać.

Publikacja przygotowana przez Zespół Dyżurnet.pl ma na celu zwrócenie uwagi na zjawiska związane z ryzykownymi zachowaniami podejmowanymi przez młodych użytkowników internetu, a także seksualizację, zwłaszcza dzieci i młodzieży, która może przyczyniać się do promowania takich aktywności.

W publikacji można znaleźć informacje na temat zjawiska child groomingu, czyli uwodzenia dziecka przez internet, sextingu, czyli rozsyłania swoich intymnych materiałów, jak również sextortion – szantażu materiałami o charakterze intymnym.

W celu przybliżenia i lepszego zrozumienia problemu, eksperci z zespołu Dyżurnet.pl omówili przypadki, jakie pojawiały się w analizowanych przez nich zgłoszeniach, z zachowaniem anonimowości użytkowników. Każdy rozdział zawiera porady jak się zachować, gdy ktoś zostanie ofiarą któregoś z nadużyć.

W publikacji można znaleźć również sporo informacji, które mówią o profilaktyce zagrożeń online, zwłaszcza tych związanych ze sferą intymną i seksualną, z jakimi mogą się spotkać osoby młode.

https://dyzurnet.pl/download/multimedia/Seria_Internet_Edukacja_Bezpieczenstwo/Ryzykowne_zachowania_na_www.pdf

Poradnik dla moderatorów i administratorów serwisów internetowych. Wspieranie działań z zakresu prewencji samobójstw

Moderowanie i administrowanie serwisów internetowych, zwłaszcza tych na których użytkownicy mogą publikować swoje wpisy, jest niezwykle trudnym zadaniem. Wymaga nie tylko umiejętności technicznych, ale przede wszystkim znajomości prawa, potrzeb użytkowników skupionych wokół danego serwisu, jak również szybkiego i właściwego reagowania na nieporządane treści.

Mimo że większość serwisów posiada moderację, nie zawsze działa ona w trybie 24/7, i nie zawsze jest w pełni obsługiwana przez ludzi. W wielu przypadkach, zwłaszcza w dużych serwisach, specjalnie skonstruowane algorytmy blokują udostępnianie niedozwolonych treści. Ważne, aby niektóre kategorie wpisów, zwłaszcza tych, które dotyczą zagrożenia życia, były obsługiwane priorytetowo i natychmiast przekazywane policji.

Odpowiedzialność za użytkowników spoczywa w dużej mierze na administratorach i moderatorach serwisów internetowych. Mając to na uwadze, zespół Dyżurnet.pl wraz z nimi oraz z Polskim Towarzystwem Suicydologicznym i Linią Wsparcia, prowadzoną przez Fundację Itaka, podjęli działania, aby stworzyć poradnik dla osób, które zajmują się administrowaniem serwisów internetowych ***Poradnik dla moderatorów i administratorów serwisów internetowych. Wspieranie działań z zakresu prewencji samobójstw*** zawiera nie tylko informacje jak sobie radzić z wpisami o charakterze suicydialnym, ale również jak rozmawiać z osobami, które są w kryzysie. Dodatkowo w poradniku można znaleźć wskazówki dla moderatorów, jak sobie radzić ze stanem wywołanym przez pracę w trudnych warunkach. Pomysł na stworzenie poradnika jest efektem współpracy zespołu Dyżurnet.pl z administratorami i moderatorami różnych serwisów.

https://dyzurnet.pl/download/multimedia/Seria_Internet_Edukacja_Bezpieczenstwo/Poradnik_dla_moderatorow.pdf

Wydarzenia

Eksperti zespołu Dyżurnet.pl uczestniczą w konferencjach, szkoleniach i warsztatach dla młodzieży i studentów, nauczycieli i pedagogów, policji i prokuratorów, moderatorów i administratorów oraz psychologów i seksuologów. Wszystkie wydarzenia mają na celu podnoszenie świadomości na temat bezpieczeństwa w internecie oraz zwrócenie uwagi na materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dzieci.

Najważniejsze wydarzenia organizowane przez Polskie Centrum Projektu Safer Internet to inauguracja Dnia Bezpiecznego Internetu (www.dbi.pl), która odbyła się 5 lutego 2019 r. Specjaliści Zespołu dokładają starań, aby święto promujące bezpieczne i twórcze korzystanie z internetu było obchodzone nie tylko przez placówki edukacyjne i instytucje kulturalne, ale również przez firmy branży internetowej. Dlatego zespół Dyżurnet.pl szerzy ideę DBI wśród podmiotów współpracujących w ramach programu partnerskiego NASK - Partnerstwo dla Cyberbezpieczeństwa. Warto zaznaczyć, że w 2019 roku po raz pierwszy do obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu dołączyła Kancelaria Prezydenta RP.

Drugim niezwykle ważnym wydarzeniem w 2019 roku była 13. Międzynarodowa Konferencja Bezpieczeństwa Dzieci i Młodzieży w Internecie (www.saferinternet.pl), która odbyła się w dniach 17-18 września w Warszawie.

Eksperti zespołu Dyżurnet.pl prowadzili szereg szkoleń organizowanych przez Komendę Główną Policji oraz Wojewódzkie Komendy Policji, w których brali udział policjanci z wydziałów ds. zwalczania cyberprzestępczości, wydziałów ds. nieletnich oraz wydziałów profilaktyki.

Eksperti zespołu byli prelegentami na konferencjach naukowych przeznaczonych dla seksuologów, psychologów, psychoterapeutów oraz lekarzy:

- Międzynarodowej Konferencji ***Seksuolog w procesie kształcenia ustawicznego***, która odbyła się w dniach 6-7 kwietnia 2019 r. w Poznaniu i organizowana była przez Studia Podyplomowe Seksuologia Kliniczna, Instytut Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Polskie Towarzystwo Seksuologiczne;

- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej *Seksuologia współczesna*, która odbyła się w dniach 22 - 24.11. 2019 w Warszawie i była organizowana przez Polskie Towarzystwo Seksuologiczne.

Eksperti Dyżurnet.pl dzielili się swoją wiedzą podczas grup roboczych i panelów eksperckich organizowanych przez:

*Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich,
Biuro Rzecznika Praw Dziecka,
Urzędu Komunikacji Elektronicznej
oraz Ministerstwo Cyfryzacji.*

Narzędzia wspierające walkę z CSAM

Zespół Dyżurnet.pl dzięki doświadczeniu rozwija narzędzia, które wspomagają wykrywanie i zwalczanie cyberzagrożeń, szczególnie tych, które są związane z zagrożeniami dla dzieci i młodzieży. Eksperti Dyżurnet.pl opracowują standardy i rekomendacje oraz współpracują z instytucjami które mają na celu ochronę najmłodszych przed zagrożeniami internetowymi.

Standaryzacja oceny treści przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci

Interpol oraz Stowarzyszenie INHOPE, do którego należy ponad 40 zespołów z całego świata, działają wspólnie przeciwko obecności w internecie materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci. Dzięki takiej współpracy możliwe jest wypracowanie standaryzacji w ocenie materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci.

Ze względu na to, że procesy legislacyjne poszczególnych państw różnią się, co stanowi wyzwanie dla wszystkich uczestników łańcucha sprawiedliwości, Interpol wypracował definicję tzw. *baseline*. Odnosi się ona do treści, co do których nie ma żadnych wątpliwości, że są nielegalne we wszystkich krajach.

Działania podejmowane przez specjalistów Dyżurnet.pl dotyczą w większości przypadków podstawowej analizy zgłoszonych treści i przekazania do innych zespołów zrzeszonych w Stowarzyszeniu INHOPE oraz do Interpolu. W związku z tym konieczne było przyjęcie wspólnych standardów, z którymi analitycy zespołów reagujących zapoznają się podczas cyklicznych szkoleń przeprowadzanych w siedzibie Interpolu w Lyonie.

Od sierpnia 2018 roku zgodnie z Ustawą o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa zespół Dyżurnet.pl odpowiada za realizację jednego z zadań CSIRT NASK – przyjmowanie zgłoszeń dotyczących treści pornograficznych z udziałem osoby małoletniej oraz ich analizą. Rola narodowego punktu ds. przyjmowania i analizy zgłoszeń narzuca konieczność przyjęcia perspektywy krajowej oraz udział w tworzeniu środowiska przeciwdziałającego produkcji i dystrybucji nielegalnych materiałów związanych z seksualnym wykorzystywaniem osób małoletnich.

W związku z tym Dyżurnet.pl został inicjatorem analizy metodologii pracy oraz wyzwań jakie stoją przed seksuologami, psychologami i antropologami, którzy opiniują dla polskiego wymiaru sprawiedliwości w sprawach oceny treści pornograficznych z udziałem dzieci.

Podstawowe zagadnienia przeprowadzonego badania skupiały się wokół skal i kategoryzacji oraz narzędzi informatycznych, które mogą być pomocne dla biegłych i wymiaru sprawiedliwości.

Badanie wykazało istotne różnice w podejściu do analizy treści między biegłymi sądowymi a ekspertami Dyżurnet.pl, ale również różnice pomiędzy samymi biegłymi, szczególnie w nieoczywistych do oceny przypadkach. **Najważniejszym wnioskiem z badania jest potrzeba opracowania ujednocionej skali oceny treści, która mogłaby być stosowana wspólnie w środowisku ekspertów zajmujących się tą tematyką w Polsce.**

Funkcjonalność i zakres opracowywanego narzędzia:

- zobiektywizowanie kryteriów oceny przez biegłych i analityków,
- dostosowanie do zapisów polskiego kodeksu karnego,
- pozostawienie decyzji o wyznaczeniu granicy legalności między kategoriami organowi procesowemu,
- zobrazowanie stopnia drastyczności analizowanych materiałów.

Rozwiązania technologiczne

SYWENTO

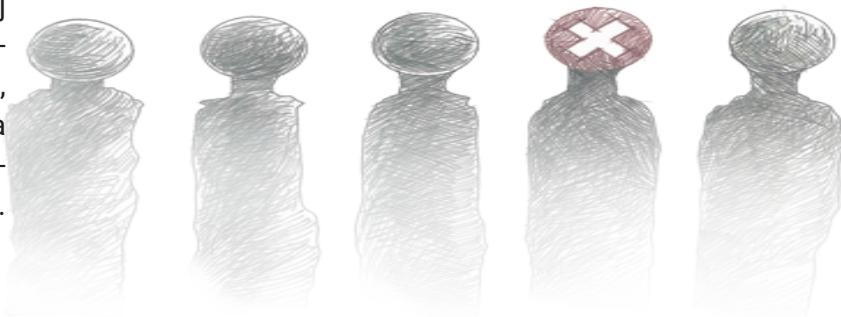
Wielokrotnie do Zespołu Dyżurnet.pl zwracali się biegli informatycy w poszukiwaniu narzędzia wspomagającego analizę sprzętu komputerowego pod kątem przechowywania materiałów nielegalnych przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Zespół rozwija narzędzie SYWENTO, które w pierwszej odsłonie wspomaga pracę biegłych sądowych.

Wtyczka

Na łamach raportów rocznych oraz prezentacjach poruszany był problem konieczności przekazywania nie tylko adresu url prowadzącego do potencjalnie nielegalnych treści, ale również sposobu uzyskania dostępu do wskazanych treści. Jedną z podstawowych informacji potrzebnych do uzyskania dostępu do treści jest tzw. referer, który wskazuje z jakiej strony użytkownik przyszedł i uzyskał dostęp. Aby umożliwić automatycznie zapisywanie takiej ścieżki dostępu, Dyżurnet.pl przygotował wtyczkę do przeglądarki, która za zgodą użytkownika przekazuje komplet informacji. Podobne rozwiązania są wdrażane przez inne zespoły reagowania.

W celu uzyskania dalszych informacji należy skontaktować się z Zespołem Dyżurnet.pl poprzez adres mailowy **info@dyżurnet.pl**.

W celu uzyskania dalszych informacji na temat produktu, należy skontaktować się z Zespołem Dyżurnet.pl poprzez adres mailowy **info@dyżurnet.pl**.

O NASK

NASK jest państwowym instytutem badawczym nadzorowanym przez Ministerstwo Cyfryzacji.

Cyberbezpieczeństwo i ochrona użytkowników oraz działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa są kluczowym polem aktywności NASK. Reagowaniem na zdarzenia naruszające bezpieczeństwo sieci w Polsce i koordynacją działań w tym obszarze zajmuje się Pion Centrum Cyberbezpieczeństwa, w którego skład wchodzi m.in. zespół CERT Polska (www.cert.pl). Zgodnie z ustawą o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa NASK-PIB został wskazany jako jeden z Zespołów Reagowania na Incydenty Komputerowe tzw. CSIRT, który koordynuje obsługę incydentów zgłaszanych przez operatorów usług kluczowych, dostawców usług cyfrowych, samorząd terytorialny. Do CSIRT NASK incydenty mogą także zgłaszać wszyscy użytkownicy. NASK współtworzy także zaplecze analityczne oraz badawczo - rozwojowe dla krajowego systemu cyberbezpieczeństwa.

Nauka i innowacje - NASK prowadzi działalność badawczo-rozwojową w zakresie opracowywania rozwiązań zwiększających efektywność, niezawodność i bezpieczeństwo sieci teleinformatycznych oraz innych złożonych systemów sieciowych.

Tym, co wyróżnia nasz instytut badawczy od ściśle komercyjnych przedsiębiorstw jest podejście do tworzenia rozwiązań dla obecnych i przyszłych potrzeb klientów. W instytucie NASK badacze komercyjny problem ujmują w ramy nauki, by za pomocą jej narzędzi, nierzadko szerszych i bardziej abstrakcyjnych, dojść do wyników nie tylko satysfakcjonujących, ale również innowacyjnych.

Główny nurt badań wyznacza cyberbezpieczeństwo, rozumiane jako wykrywanie, ostrzeganie, reagowanie na incydenty, pozyskiwanie, analiza, przetwarzanie i transfer danych, a także złożone systemy sieciowe, w tym systemy IoT oraz mobilne sieci ad hoc.

Istotne miejsce zajmują badania dotyczące biometrycznych metod weryfikacji tożsamości w bezpieczeństwie usług. Jako operator telekomunikacyjny NASK oferuje innowacyjne rozwiązania teleinformatyczne dla klientów finansowych, biznesowych, administracji i nauki. NASK prowadzi także rejestr nazw w domenie .pl (www.dns.pl).

słownik pojęć:

CSAM	<i>child sexual abuse materials</i> - materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dziecka. Kategoryzowane przez ekspertów Dyżurnet.pl jako treści pornograficzne z udziałem małoletnich (art. 202 k.k.)
CSEM	<i>child sexual exploitation material</i> - materiały prezentujące dziecko w seksualnym kontekście, będące nadużyciem wobec dziecka, jednak w większości krajów, w tym w Polsce, są to materiały legalne.
Zgłoszenie	powiadomienie dotyczące potencjalnie nielegalnych treści w internecie przesłane przez użytkownika lub instytucję.
Incydent	zgłoszenie poddane analizie oraz odpowiednio zaklasyfikowane przez ekspertów Dyżurnet.pl.
ICCAM	baza wymiany informacji dotyczących CSAM dostępna dla zespołów zrzeszonych w INHOPE, do której na bieżąco przekazywane są materiały zaklasyfikowane jako przedstawiające seksualne wykorzystanie dziecka
ICSE	<i>International Child Sexual Exploitation database</i> – utrzymywana przez Interpol baza, do której przekazywana jest informacja o najbardziej drastycznych materiałach w kategorii CSAM, dzięki czemu możliwe jest podjęcie działań w celu identyfikacji zarówno ofiar, jak i sprawców.
INHOPE	sieć zaufanych zespołów reagujących, której celem jest eliminacja materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci oraz wsparcie krajowych procedur na rzecz jak najszybszego usuwania nielegalnych materiałów. Działalność Stowarzyszenia jest wspierana przez Interpol, Europol, Virtual Task Force, European Financial Coalition, INSAFE, ECPAT oraz globalne firmy sektora informatycznego.

#15lat NASK
dyżurnet x pl